

Catalunya Cristiana

Setmanari d'informació
i de cultura religiosa
ANY XLIV | NÚM. 2265
2,90€ | 12 FEBRER 2023

© Vatican Media

Un dels moments més emotius del viatge va ser l'encontre del Papa amb víctimes de la violència.

Francesc eixuga les llàgrimes del Congo

De 31 de gener al 3 de febrer
el Papa visita un país sacsejat per la violència

P 8-11

P 3 i 26-29

Agustí Codinach

**Bisbe Toni,
un record viu**

ràdio estel

La caravana

amb Joan Trias
Cada dia de 15 h a 18 h

www.radioestel.cat

SEGUEIX-NOS

Download on the
App Store

BAIXA A
Google Play

Comiat d'Eduard Brufau

Molts n'heu llegit la columna setmanal de la *Rauxa*; o bé l'heu seguit cada estiu per les *Rutes espirituals per Catalunya*, o heu gaudit de la seva signatura en entrevistes i reportatges. Com ell mateix explica a la darrera *Rauxa*, el redactor Eduard Brufau deixa *Catalunya Cristiana*, perquè se sent cridat a «transmetre la bona notícia de Jesucrist d'una altra manera». El trobarem a faltar, però estem molt contents per la nova etapa que comença i que segur que donarà molts fruits.

El llegat del bisbe Toni

El dia de Santa Eulàlia de l'any passat va morir el bisbe Antoni Vadell, als 49 anys d'edat, a causa d'un càncer de pàncrees. La seva mort, no per esperada, va causar menys impacte en el conjunt de l'Església diocesana de Barcelona i de Mallorca, d'on era originari.

Perquè encara que va estar poc més de quatre anys com a bisbe auxiliar de Barcelona (va rebre l'ordenació episcopal el 9 de setembre del 2017 a la basílica de la Sagrada Família), va ser temps més que suficient per deixar una profunda petjada en totes les persones i col·lectius que el van conèixer. Els àmbits pastorals en què més va treballar van ser els de la catequesi i l'evangelització, cosa que el va fer molt proper i accessible a tothom, especialment als joves.

Després dels funerals de *corpore in sepulto* celebrats a Barcelona i Mallorca, el bisbe Toni, tal com va deixar escrit en les últimes voluntats, va rebre sepultura al santuari de Nostra Senyora de Gràcia, de Lluçmajor, a tocar del presbiteri. Allí, com vam titular en el número del 17 de maig del 2022 de *Catalunya Cristiana*, el sepulcre del bisbe descansa a recer de la Mare de Déu de Gràcia, per qui ell i la seva família tenien tanta devoció.

Alhora, com ens revelava el seu germà, Joan, va prendre aquesta decisió com un incentiu perquè l'Ajuntament

de Lluçmajor i el bisbat de Mallorca es possessin d'acord a l'hora d'arreglar l'entorn del santuari, tancat d'ençà que a finals del gener del 2017 unes intenses pluges van provocar l'esllavissada del pàrquing. Per motius de seguretat es va clausurar l'espai amb una tanca de protecció metàl·lica i l'accés només està permès en un horari molt restrictiu.

Ja aleshores vam informar que l'ajuntament de Lluçmajor s'havia compromès a invertir 350.000 euros en les obres de reparació i consolidació del mur de contenció de l'esplanada de l'aparcament. Ara sabem que les obres, que està previst que estiguin enllestides abans que acabi el 2023, estan pendents d'adjudicació.

Un any després de la seva mort, ens preguntem quins són els fruits del treball pastoral del bisbe Antoni Vadell, que ens va convidar a «viure en gran» i, seguint el seu lema episcopal, a viure sempre alegres en el Senyor (*Gaudete in Domino semper*).

Per això en el número d'aquesta setmana us oferim els articles de Carles Seguí (rector de la Unitat de Pastoral de la Mare de Déu, diòcesi de Mallorca); de Carlos Bosch (director del Secretariat de Pastoral amb Joves de l'arquebisbat de Barcelona), i d'Àngels Arrabal (secretària de l'Associació de Sant Josep de la Muntanya). El llegat del bisbe Toni continua donant fruits.

Contingut

03

Editorial

05

La setmana

06

Opinió

08

En primer pla

13

Vida eclesial

24

Educació i Família

26

Bisbe Toni, en el record

30

Carta dominical

32

Bíblia

34

Litúrgia

36

Societat

38

Cultura

46

Agenda

47

Des del carrer

La fe, un camí de pau per a Terra Santa?

PÀGINA 14-17

39

«Trencar el silenci», projecte educatiu per a la prevenció dels abusos

Mn. Josep Teixidó, delegat de Pastoral Sacramental de Barcelona

PÀGINA 20-22

Xavier Albó, In memoriam

PÀGINA 40

38

El nunci apostòlic pronuncia a la Universitat Abat Oliba CEU una lliçó magistral sobre l'Agenda 2030

La setmana en tuits

XAVIER PAGÈS-CORELLA
@XPAGESCORELLA

Compositor

L'estat catatònic de l'orgue de la Sala Oval del Museu Nacional d'Art de Catalunya és probablement una de les vergonyes culturals més notables del nostre país. Reparar-lo costa uns 5 milions d'euros i 6 o 7 anys de feina, un cost que el museu no pot assumir

FR. MASSIMO FUSARELLI
@FMASSIMO

Ministre general dels Franciscans

Tensió molt alta i moltes víctimes entre palestins i israelians. Un altre front obert de guerra i dolor en aquest cor del món. Jerusalem, la pau sigui amb tu!

ALBERT BATLLE
@ALBERT_BATLLE_B

Tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Barcelona

Festa de Sant Joan Bosco, fundador dels Salesians. Emotiva Eucaristia a la parròquia de Maria Auxiliadora de Sarrià, amb Cristóbal López Romero, cardenal arquebisbe de Rabat, nat a Almeria i crescut a Sant Adrià del Besòs i Badalona. «Cristians i musulmans vivim en amistat i fraternitat.»

SISTER HELEN PREJEAN
@HELENPREJEAN

Activista contra la pena de mort

Devastada i indignada per l'assassinat de Tere Nichols. Un altre negre assassinat brutalment per la policia. Aquest malson recurrent ha d'acabar. No n'hi ha prou amb les càmeres i la formació per canviar les cultures de les forces de l'ordre que devaluen determinades vides, arrelades en el racisme i la violència sistèmics

Escollat a Ràdio Estel

IGNASI MIRANDA

Jaume Clotet i els signes

La clausura del bicentenari del naixement del claretià Jaume Clotet, impulsor de la llengua de signes catalana, es va celebrar el 4 de febrer al santuari del Cor de Maria, a Barcelona, coincidint també amb els 125 anys de la seva mort. Màxim Muñoz, membre de la Cúria General, va destacar l'1 de febrer a Ràdio Estel que Jaume Clotet «formava part del grup de cinc preveres diocesans de Vic amb els quals Antoni Maria Claret va fundar la congregació el 1849». També va comentar que «va tenir un paper important, quan aportava un fons d'espiritualitat molt bonic, ja que era detallista i molt sensible».

Muñoz va recordar que «va fer una gran feina en la formació dels primers germans claretians, i va ser testimoni dels últims dies de vida del Pare Claret». Igualment va explicar que, «quan treballava a Civit (la Segarra) els primers anys de capellà, se li va acostar un home sord que li va demanar confessar-se i, en veure'n ell les dificultats, li va mostrar com s'entenia amb el seu fills, cosa que va portar Jaume Clotet a estudiar la llengua de signes i desenvolupar-la».

L'efemèride de la setmana

31 de gener del 1994:

un incendi destrueix el Gran Teatre del Liceu, a Barcelona

Zoom

CARME MUNTÉ

L'adveniment de l'extrema dreta a Israel ha coincidit amb una sèrie d'atacs contra les comunitats cristianes, com el del matí del 2 de febrer, denunciat pel pare Nikodemus Schnabel a Twitter: «Un extremista jueu ha atacat l'estàtua del Salvador flagel·lat a la capella de la Flagel·lació, la primera parada de la coneguda Via Dolorosa a Jerusalem. Benvinguts al nou Israel que odia els cristians, animat i recolzat per l'actual govern!»

PUNT DE VISTA

JOSEP ORIOL PUJOL I HUMET
 Director general de la Fundació
 Pere Tarrés

Continuïtat dels projectes en temps de replegament

Tot i ser optimistes i procurar viure en plenitud gràcies a la fe, hem apuntat en algun article el moment de replegament de l'Església per falta de preveres, de laics cristians, per la secularització. Prendre consciència del retrocés i sobretot planificar-lo evitant actuar reactivament és molt més complex que créixer. La reflexió de futur hauria d'anar, però, més enllà, abastar obres i projectes i sobretot tenir-ne consciència els actuals i futurs responsables.

Projectes amb sentit, centres de formació especialitzada, obres socials que arriben a moltes persones, institucions de referència en l'àmbit de la salut mental, de la promoció humana, poden entrar en decadència per decisions preses per autoritats d'altres orígens que no han sabut captar la transcendència del projecte. Abans, preveres de referència, grups eclesials forts, feien

veure a bisbes, provincials i resta d'autoritats la importància de determinades obres i la pèrdua que els podria suposar determinades decisions o nomenaments. Avui, aquestes persones han envellit, els grups s'han dissolt o perdut força i no existeix un contrapès que pugui explicar, encara menys defensar, la importància de determinats projectes eclesials. És llavors quan es produeixen nomenaments o es prenen decisions sense prou consciència del que poden comportar. Cal tenir present que es designa persones de col·lectius menors on poder fer la tria, aconsellats per minories sense perspectiva global i amb «monopreocupacions».

Aquestes decisions, que poden provocar o accentuar el declivi d'obres significatives d'Església, és més fàcil que es puguin prendre quan els centres de decisió estan

allunyats en tots els sentits, però també territorialment. Pensem, per exemple, en les províncies religioses úniques a Espanya. També ho determina la «distància mental» de responsables que no han crescut en l'entorn geogràfic del projecte i als quals, òbviament, els és més difícil copsar-ne l'impacte prou ampli. D'aquí la corresponsabilitat per inculturar en el lloc qui ha de prendre decisions o les pot prendre. D'aquí la major responsabilitat dels laics, preveres i religiosos a mostrar la realitat en tota la seva amplitud de les obres d'Església, als qui tenen responsabilitats de govern.

No existeix un contrapès que pugui explicar la importància de determinats projectes eclesials

MONTSERRAT MARTÍNEZ

Esposa de diaca. Llicenciada en Teologia

El diaconat existeix des dels inicis del cristianisme. Els primers diaques van ser escollits per servir la caritat; en els primers segles van gaudir de gran prestigi. A partir del segle XII es va limitar el seu exercici a aquells homes cèlibes que es preparaven per ser ordenats de preveres.

Els anys anteriors al Concili Vaticà II van sorgir veus demanant la renovació del diaconat. La Càritas alemanya en va ser una decidida impulsora, dirigida especialment a servir la caritat; Karl Rahner li va donar suport teològic. En anunciar Joan XXIII la celebració del Concili, el 1959, es van intensificar els esforços per renovar el diaconat; Càritas Internacional ho va demanar i es crearen comissions preparatòries.

LA SAL DE LA TERRA

Renovació del diaconat en el Concili Vaticà II

A la tercera sessió del Concili, tardor de 1964, es va aprovar per ampla majoria la constitució sobre l'Església, *Lumen gentium*, que estableix la renovació del diaconat, en el n. 29, com a grau propi i permanent de la jerarquia. L'any següent, en la quarta sessió del Concili, es va aprovar el decret *Ad gentes*, que en el n. 16 subratlla la importància de la renovació del diaconat per als països de missió.

Entre els documents postconcili-

«Lumen gentium» estableix la renovació del diaconat com a grau propi i permanent de la jerarquia

ars, destaquem els *motu proprio* de Pau VI *Sacrum diaconatus ordinem* (1967), que concreta la instauració de l'exercici permanent del diaconat i posteriorment, *Ad pascendum* (1972), del mateix Papa, que estableix normes per al diaconat, el situa com un «orde mitjà» entre la jerarquia superior i la resta del Poble de Déu, i el considera com a sagrament del mateix Crist Servidor.

El Codi de Dret Canònic del 1983 estableix els drets i deures dels diaques. Benet XVI, amb el *motu proprio Omnium in mentem*, 2009, va modificar el cànon 1009 en el sentit que els diaques són configurats a Crist Servidor, establint la diferència amb bisbes i preveres, que actuen en la persona de Crist Cap.

JOAN JOSEP
OMELLA OMELLA
Cardenal arquebisbe de Barcelona

Santa Eulàlia, «la ben parlada»

Aquest diumenge és una mica diferent dels habituals. Avui, a les parròquies i centres de culte del nostre país té lloc la col·lecta amb motiu de la Jornada de Mans Unides*. I, a més a més, a la ciutat de Barcelona estem de festa, ja que la celebració del dia del Senyor, diumenge, coincideix amb la solemnitat de Santa Eulàlia, patrona de la nostra ciutat. Avui, com cada 12 de febrer, la cripta de la catedral de Barcelona serà visitada per molts fidels devots de santa Eulàlia, perquè allí reposen les seves despulles.

Us podeu preguntar: però, la patrona de Barcelona no és la Mare de Déu de la Mercè? Doncs sí, però ho és a partir del segle XVII, ja que fins aquella data només ho era santa Eulàlia. Va ser gràcies a la intervenció de la Mare de Déu de la Mercè, amb motiu d'una plaga, que la ciutat de Barcelona la va acollir com a copatrona conjuntament amb santa Eulàlia. Per tant, a Barcelona tenim dues patrones.

La celebració de santa Eulàlia té la categoria de «solemnitat», que és la més alta, i per això passa pel davant de la celebració litúrgica del mateix diumenge. Avui, doncs, les comunitats cristianes de la nostra ciutat —i no les de la resta de la diòcesi— celebren l'Eucaristia amb els textos de la missa de la nostra patrona.

L'etimologia grega del nom d'Eulàlia —format pel prefix *eu-*, és a dir, *bo* o *bona*, i pel verb *laleo*, és a dir, *parlar*—, ha donat a la nostra patrona el sobrenom de «la ben parlada». Hi ha moltes tradicions populars sobre santa Eulàlia, però el que ens ha quedat gravat és el terrible martiri que va patir per no renunciar a la seva fe, quan només era una adolescent de tretze anys. Entorn de l'any 304, a causa de les ordres de persecució dels cristians decretades

per l'emperador Dioclecià, va ser empresonada, condemnada i martiritzada fins a la mort.

Carrers d'alguns pobles i ciutats de Catalunya reten homenatge a aquesta santa. A Barcelona, per exemple, el carrer de Santa Eulàlia, que limita amb l'Hospitalet de Llobregat i que justament ens condueix a la parròquia de santa Eulàlia de Provençana. També al centre de Barcelona, a l'antic barri jueu, hi trobem un altre exemple, la baixada de Santa Eulàlia, on la santa va patir algunes de les terribles tortures.

Diuen que el que caracteritzava santa Eulàlia era la seva gran generositat cap als altres i el seu tarannà solidari, especialment cap als pobres. Una actitud lloable que ens omple de joia i que també volem ressaltar especialment avui, en el context d'una jornada solidària com és la celebració de la campanya contra la fam al món, a favor de Mans Unides. Una jornada per recordar la generositat de la nostra patrona i la necessitat de col·laborar en projectes solidaris per un món millor i més humà, que ajudin a frenar les desigualtats.

Benvolguts germans i germanes, acabo amb el text de la pregària de la missa de santa Eulàlia que diu així: «Vós, Senyor, que heu volgut que la sang dels màrtirs fecundés les primeres llavors de la predicació evangèlica sembrades a la nostra terra, feu que, els qui avui celebrem amb alegria el martiri de la verge santa Eulàlia, ens gloriem sempre de ser cristians i perseverem fins a la mort fermes en la fe. Per nostre Senyor Jesucrist.»

Déu vulgui que siguem, com la nostra patrona, sembradors de la Bona Notícia de Jesús en el nostre entorn. *Fes el teu donatiu a: <https://www.manosunidas.org/delegacion/barcelona>

Francesc viatja a la República Democràtica del Congo per aturar la guerra

**Del 31 de gener al 3 de febrer el Papa completa
la primera etapa de la seva visita a Àfrica**

La població fa un any que espera, amb emoció, la visita del Papa.

«Com es derrota el càncer de la corrupció que sembla que s'escampi sense aturador?», es va preguntar el Papa en el tercer dia de viatge als 65.000 congoleesos aplegats a l'Estadi dels Màrtirs de Kinshasa, anomenat així en honor de quatre ministres cristians penjats per Mobutu Sese Seko. «Ens hi ajuda sant Pau amb una frase senzilla: "No us deixeu vèncer pel mal"», va contestar Francesc. Mentrestant, els pelegrins cridaven el seu nom, emocionats per l'arribada del Papa després d'un any esperant-lo. La seva visita té un motiu molt concret: aturar la guerra a l'est del país que en els darrers 25 anys s'ha cobrat més de tres milions de víctimes.

El Papa va aprofitar la trobada amb joves i catequistes del país per explicar-los amb els dits de la mà com derrotar la violència. Els va dir que el polze, el primer de tots, és la pregària. «Necessitem una pregària viva, no adreçar-se a Jesús com un ésser llunyà.» El segon, l'índex, consisteix en no assenyalar els altres. «Les decisions individuals a l'inici semblen plenes, però després deixen un gran buit», va dir el Papa. El tercer dit, el del cor, recorda l'honestedat i el quart, l'anular, el perdó. «Perdonar no significa oblidar el passat, sinó no resignar-se que es repeteixi», va aclarir. Finalment, el dit petit és el del servei. «Qui serveix es fa petit, com una llavor minúscula que sembla que desapareix a la terra, però que des-

prés dona fruit.» Va ser l'esdeveniment més recent del viatge del Papa a Àfrica al tancament d'aquesta edició, però abans va deixar molts altres moments per a la tendresa i el perdó en un país ferit per la violència.

Nit de l'1 de febrer: «Treballem en xarxa»

L'1 de febrer, a darrera hora, Francesc va rebre a la nunciatura apostòlica a Kinshasa responsables de diferents obres de caritat. Entre ells hi havia sanitaris que atenen leprosos a l'hospital de Rive, al nord-est de la ciutat. Tekadio Vangu Nolly, un dels pacients, va explicar com des de molt petit unes taques se li van escampar pel cos «com un lleopard» i que quan apropava determinades parts del cos al foc no sentia res malgrat que s'estava cremant.

«Buscant una solució eficaç, vaig visitar diferents hospitals i em vaig confiar a la medicina tradicional, però les coses van anar de mal en pitjor», va recordar Tekadio, el qual va confessar com la família, malgrat que és catòlica, el va repudiar. El seu pare encara avui no li parla. «Alguns m'acusaven de bruixot», explicava el congolès. «Gràcies a Déu, vaig trobar una fidel de la parròquia de Sant Martí que va comprendre la naturalesa de les meves taques. A través d'ella vaig ser admès a l'hospital de Rive, on el novembre del 2004 em van

PAPA FRANCESC
«Us vull dir queestic a prop vostre. Les vostres llàgrimes són les meves llàgrimes, el vostre dolor és el meu dolor»

diagnosticar la lepra.» Malauradament, aleshores, el seu estat ja era irreversible, però almenys va trobar una comunitat que li va donar suport i una explicació del que li passava més enllà de les supersticions que li havien arrabassat la família.

Francesc també va escoltar el testimoni de la Cecília, una argentina que treballa al col·legi FASTA Père Fosbery de Kimbangu, a l'oest del país. Va presumir orgullosa davant del Papa de la seva alumna Kadidija, filla de pares musulmans. «És respectuosa amb l'Església i els valors de l'Evangelí. Està descobrint la vida i també se li desperta el gust per l'espiritualitat i el missatge de Jesús», va dir la seva professora. També va haver-hi testimonis de les escoles Petite Flamme del Moviment dels Focolars i les trapeques de Mvanda.

El Papa els va felicitar per la seva tasca amb els més vulnerables. «Mentre d'altres els descarten, vosaltres els abraceu. La promoció contra l'explotació, aquest és el bosc que creix davant la violenta desforestació del descartat.» Finalment, va fer una crida als mitjans dels països econòmicament desenvolupats a oferir una cobertura més digna d'Àfrica i va encarregar als locals «fer xarxa, sempre junts, en sinergia constant entre vosaltres. Cadascú amb el seu propi carisma, però junts, compartint les urgències, les prioritats i les necessitats».

Tarda de l'1 de febrer: el perdó de les víctimes

Aquella mateixa tarda el Papa s'havia reunit amb víctimes del conflicte armat a l'est del país, dominat per diferents grups rebels entre els quals destaca amb força l'M23. Va ser un dels moments més crus i alhora bonics de la visita. Francesc va escoltar quatre grups de supervivents. El primer l'encapçalava Ladislas Kambale Kombi, un granger de 17 anys. Quan només era un nen, la seva mare va ser segrestada i tant el seu pare com el seu germà van ser assassinats. Malgrat que té motius per a la rancúnia, ha perdonat els agressors. «És difícil entendre tanta maldat, una brutalitat gairebé animal, Sant Pare, li agraiïm que ens hagi vingut a consolar», va dir el jove al Papa en francès.

Un altre testimoni colpidor va ser el d'Emelda M'karhungulu, de 33 anys. Quan en tenia setze va ser «segrestada i utilitzada com a esclava sexual durant tres mesos. Cada dia, entre cinc i deu homes abusaven de cadascuna de nosaltres». La congoleesa va explicar al Papa com els segrestadors la van obligar durant el captiveri «a menjar pasta de blat de moro barrejada amb la carn de les persones assassinades». Alguna de les seves amigues s'hi va negar i va ser assassinada i afegida a la barreja. Va ser un episodi molt dolorós de recordar,

A la missa a la pista de l'aeroport de N'dolo, el Papa va aprofundir en el seu missatge per la pau.

Un dels moments més impactants va ser l'encontre de Francesc amb les víctimes de la violència.

però que el Papa va escoltar amb emoció al rostre.

Després de cada testimoni, els supervivents van oferir els objectes dels seus agressors als peus d'una creu com a símbol de perdó. Hi havia matxets, martells i fins i tot una catifa que un guerriller va fer servir per violar una de les noies. Francesc va pronunciar només unes poques paraules. «Us vull dir que estic a prop vostre. Les vostres llàgrimes són les meves llàgrimes, el vostre dolor és el meu dolor», va dir el Papa, el qual els va insistir que «l'Església sempre estarà al costat vostre».

Matí del 1 de febrer: un milió de persones per veure el Papa

En el segon dia de viatge a la República Democràtica del Congo, Francesc va celebrar una missa multitudinària per a un milió de persones a la pista d'aterratge de l'aeroport de N'dolo, al nord de Kinshasa.

Francesc va aprofundir en el seu missatge per la pau. «Quant de bé ens fa netejar el cor de la ràbia, dels remordiments, de tota rancúnia i enuig», va dir a l'homília. Un sermó que va concloure amb una invitació personal a cada congolès. «El Senyor diu: "Deposa les armes,

abraça la misericòrdia."»

Nit del 31 de gener: Francesc denuncia l'«esclavatge» econòmic

«Fora les mans de la República Democràtica del Congo, fora les mans d'Àfrica!», va dir el Papa entre aplaudiments en el primer dia del seu 40è viatge apostòlic. En un discurs davant del president Félix Tshisekedi, Francesc es va solidaritzar amb els congolesos. «És tràgic que aquest lloc i el continent africà en general pateixin encara diferents formes d'explotació», va denunciar el Papa. Va esmentar entre elles el colonialisme econòmic, que va qualificar com «esclavitzant». «Aquest país depredat ha arribat a un paradoxa, que els fruits de la seva terra hagin esdevingut estrangers per als seus propis habitants.»

Francesc va fer servir durant la seva intervenció el diamant com a metàfora de la fe dels congolesos, però també per denunciar els abusos de les potències estrangeres. «El verí de la cobdícia ha ensangonat els vostres diamants. És un drama davant del qual el món més desenvolupat tanca sovint els ulls, les oïdes i la boca.» I va relacionar les dinàmiques extractives amb la violència al país: «No podem acostumar-nos a la sang que corre en aquest país des de fa dècades, causant milions de morts sense que molts no ho sàpiguen.»

En una nota positiva, el Papa va dir als presents que confia en la seva capacitat de construir un futur millor amb la seva intel·ligència i treball de valent. Va ser contundent amb els conflictes armats al país i va mostrar el seu suport a les solucions que s'hi estan desenvolupant. «El procés de pau en curs, que animo amb totes les meves forces, ha de mantenir-se amb fets i esforços», va dir Francesc, el qual va animar que «cada congolès se senti cridat a fer la seva part», i va sentenciar que «la violència no té cabuda en el cor de ningú perquè és un sentiment anticristià». Per últim, Francesc va subratllar que «Àfrica no és una mina a explotar ni una terra a saquejar» i va exigir una diplomàcia més humana en la qual «Àfrica, el somriure i l'esperança del món, tingui més pes entre les nacions».

Segona etapa de la visita: el Sudan del Sud

A banda de la República Democràtica del Congo, Francesc també visita el Sudan del Sud, tot i que al tancament d'aquesta edició el viatge encara no s'ha produït. És una iniciativa «històrica» per als pares combonians Alex Zanotelli i Daniel Moschetti, consultats per *Catalunya Cristiana*, a causa del seu caràcter ecumènic, perquè acompanyen al Papa Justin Welby, primat de l'Església anglicana, i Iain Greenshields, moderador de l'Església presbiteriana d'Escòcia. Aquestes tres confessions sumen més del 50% dels fidels en aquest país i s'espera que el seu missatge, exemplar per a les persones que han conegut de prop els missioners, pugui posar fi definitivament a una guerra civil latent que incompleix sistemàticament els acords de pau. En el proper número oferirem un ampli reportatge d'aquesta peregrinació ecumènica.

PAPA FRANCESC
«És tràgic que aquest lloc i el continent africà en general pateixin encara diferents formes d'explotació»

«La violència no té cabuda al cor de ningú perquè és un sentiment anticristià»

JOSEP MIRÓ I ARDÈVOL
President d'E-Cristians

El greu problema de l'avortament

L'avortament massiu convertit en un dret és un desastre de proporcions històriques

Semblava una realitat perfectament assumida, però l'evidència demostra que no és així: l'avortament és pedra d'escàndol i polèmica. I és que «la pedra rebutjada pels constructors ara és la pedra principal».

L'avortament massiu convertit en un dret és un desastre de proporcions històriques. Hi ha, com a mínim, quatre línies de reflexió per constatar-ho.

La primera és la pròpia de la fe cristiana: des del segle I proclama «la malícia moral de tot avortament provocat» (CEC 2171) i ens remet a la Didakhé (2.2): «No mataràs l'embrió per mitjà de l'avortament.» Som criatures de Déu: «Abans d'haver-te format en el si de la mare, et coneixia» (Jr 1,5).

Des d'una perspectiva secular, l'avortament tal com està legalitzat significa la mort provocada d'un ésser humà. Perquè com escriu la Intel·ligència Artificial ChatGPT: «Després d'aproximadament vuit setmanes d'embaràs, l'embrió s'ha desenvolupat prou per ser considerat un fetus. En aquesta etapa es formen els òrgans i els sistemes del cos, i s'adquireixen les característiques físiques i fisiològiques que s'associen amb un ésser humà.» Preguntat en uns altres termes respon: «Hi ha un consens científic generalitzat que el límit ètic per experimentar amb embrions humans és de 14

dies després de la concepció. L'embrió s'ha dividit en un gran nombre de cèl·lules i ha començat a formar els primers òrgans i sistemes i ja té el potencial de desenvolupar un sistema nerviós, per la qual cosa es considera un límit ètic per experimentar amb embrions humans.» Si des de la perspectiva materialista dels que utilitzen embrions humans per als seus treballs, estan d'acord a no anar més enllà del dia 14 de vida, quina raó justifica l'avortament?

La tercera línia fa referència al sofriment de la dona. Si existeix el consens sobre que avortar és causa de sofriment per a tota dona, com podem valorar positivament que el sofriment abundi en lloc de fer-ho tot per reduir-lo?

Finalment, el bé comú. L'econòmic: cada ésser humà avortat significa la pèrdua de capital humà. En el cas de Catalunya, cada any i sobre la mitjana d'avortaments produïts, equival a la pèrdua de 37.341 milions d'euros, el 16% del PIB. Cada sexenni l'avortament destrueix l'equivalent de tot el PIB de 2021. I també el demogràfic. A Catalunya ja fa uns anys que moren més persones que no pas que neixen. Concretament, per aquell any, 11.708 persones de pèrdua. Alhora els avortats foren 19.559. És un problema catastròfic per a l'economia i la població.

Aquesta setmana parlem del paper de les religions en el conflicte a Terra Santa, sacerdots, diaques i laics de la Pastoral de Joventut de Barcelona visiten el Papa, presentem el directori d'entitats d'acció social de la diòcesi barcelonina i entrevistem Mn. Josep Teixidó

 Israel

El conflicte araboisraelià, que viu una escalada, té part dels seus fonaments en la religió, però també hi troba motius de concòrdia

La fe, un camí de pau per a Terra Santa?

P.J. ARMENGOU

Corresponsal a Jerusalem
Fotos: Alejandro Ernesto

La religió és un factor clau per explicar l'etern conflicte entre àrabs i israelians. És impossible entendre els motius d'aquesta pugna entre jueus i musulmans (i en menor mesura, cristians), sense tenir en compte les creences de cadascú. Com tampoc no és possible fer-ho sense conèixer els motius històrics, polítics, socials o econòmics d'aquesta disputa. Israel no és només un país, sinó la Terra Promesa per als jueus. I Jerusalem no és només una ciutat, sinó el tercer lloc més sagrat del món per als musulmans. I bona part del territori, no només és un tros de terra, sinó el lloc on Jesucrist va néixer, predicar, morir i ressuscitar. Així que, molt sovint, els arguments i discussions que alimenten el conflicte venen farcits de justificacions religioses. Però la fe també aporta ingredients per aconseguir la pau, i centenars de fidels de les tres religions treballen per assolir-la. Tot i que, de vegades, no es veu.

Escalada de la violència

Des de l'inici del 2023, Terra Santa s'ha vist immersa en una nova espiral de violència que, de moment, sembla no tenir fi. Al tancament d'aquesta edició, ja havien mort més d'una trentena de palestins (més d'un al dia, durant el mes de gener), i prop de deu israelians. A Cisjordània i Gaza, la debilitat de l'Autoritat Nacional Palestina, la fortalesa de Hamas —considerat grup terrorista per la Unió Europea i els Estats Units— i l'ascens de nous grups armats, ha fet créixer el nombre d'atacs i ha radicalitzat les posicions polítiques. També

les religioses. I a Israel, l'arribada d'un nou govern, format per partits conservadors, ultraortodoxos i d'extrema dreta, s'ha traduït en una major duresa amb els palestins i amb la proliferació de gestos i propostes polítiques radicals i antiàrabs. Sovint basades en motius religiosos.

A tall d'exemple, un dels punts de major tensió religiosa i política històricament, però especialment des de l'arribada del nou govern israelià, és l'Esplanada de les Mesquites o Mont del Temple, com l'anomenen els jueus. El recinte és el lloc on la tradició musulmana emplaça l'ascens de Mahoma al Cel. Però és també l'indret on el judaisme situa el Temple de Salomó i la roca on Abraham va intentar sacrificar Isaac: el punt més important del planeta per als jueus. Es tracta d'un espai reivindicat tant per israelians com per palestins, però reservat per al culte dels musulmans i sota la tutela de Jordània, segons l'*statu quo* del 1967. Amb tot, diversos grups ju-

El mur Occidental, conegut com a Mur de les Lamentacions, és el lloc més proper al Mont del Temple on els jueus poden resar.

La fe aporta ingredients per aconseguir la pau, i centenars de fidels de les tres religions treballen per assolir-la

eus, i el mateix nou ministre de Seguretat Nacional, l'extremista Itamar Ben-Gvir, exigeixen des de fa anys la possibilitat de pujar a pregar al recinte i, en darrera instància, obtenir-ne el control absolut. De fet, tant ell com els seus seguidors han resat al recinte en diverses ocasions, contravenint les indicacions del Gran Rabinat, contrariant els musulmans i afegint encara més llenya al foc. La Jihad Islàmica Palestina va arribar a advertir que l'acció del ministre obriria la porta «a una altra Intifada».

Els cristians àrabs, tot i que són un actor col·lateral del conflicte, tampoc han estat aliens a l'agreuement de la situació. L'adveniment de l'extrema dreta —que vol un Israel jueu, únicament per als jueus— ha coincidit amb una sèrie d'atacs contra les comunitats locals: jueus ultraortodoxos van destrossar tombes d'un cementiri anglicà a principis d'any, grups nacionalistes van vandalitzar el convent armeni de Jerusalem dies després; i joves extremistes van atacar diversos negocis cristians a la Ciutat Antiga, el 28 de gener. «És prioritari que les autoritats polítiques i religioses treballin d'acord amb la seva pròpia responsabilitat per retornar la vida civil i religiosa de la ciutat a una major serenitat», deia en un comunicat l'Assemblea d'Ordinaris Catòlics de Terra Santa. «Jerusalem ha de continuar sent la pàtria dels creients de totes les religions i no pas un ostatge de grups radicals», afegia el text.

Veus a favor de la pau

Enmig d'aquesta situació, les esglésies cristianes han advocat pel diàleg i la pau a Terra Santa. El mateix papa Francesc es referia el 29 de gener a l'escalada, afirmant que «l'espiral de mort que augmenta dia a dia no fa més que tancar els pocs indicis de confiança que hi ha entre els dos pobles». I feia una crida als governs israelià i palestí, i a la comunitat internacional, «perquè trobin, immediatament i sense demora, altres camins, que incloguin el diàleg i la cerca sincera de la pau».

El Papa va fer una crida als governs israelià i palestí «perquè trobin altres camins que incloguin el diàleg i la cerca sincera de la pau»

Els patriarques i líders de les Esglésies cristianes de Jerusalem també han fet una crida a la «moderació i autocontrol» de les parts. «Hem advertit repetidament contra l'explosió d'un cicle de violència sense sentit que només portarà ferides i patiment per a tothom. Aquest estat de les coses només conduirà a més atrocitats i terror, allunyant-nos encara més de la tan anhelada pau i estabilitat que tots busquem», afegeien.

També han ressonat paraules de pau i entesa entre jueus i musulmans. Tot i que ho han fet per part de moviments que, o bé estan ubicats fora de Terra Santa, o tenen poc impacte en l'actual societat israeliana i palestina. És el cas del Consell Global d'Imams, amb seu a l'Iraq, que agrupa més de 1.350 líders musulmans d'arreu del món, i que va emetre un comunicat condemnant l'atemptat del 27 de gener a Jerusalem, en el qual van morir 7 israelians: «El perpetrador d'aquest crim és un terrorista, no un màrtir. Ens unim en solidaritat als nostres germans i germanes jueus, i continuem pregant per les víctimes d'aquest atac terrorista», deia el text. Per la seva banda, organitzacions com la nord-americana Veu Jueva per la Pau o la israeliana Rabins pels Drets Humans també han criticat els efectes de l'ocupació sobre la població palestina i han condemnat els crims comesos contra els àrabs a Israel i els territoris ocupats.

Però, amb una societat israeliana cada cop més extremista —un 80% dels jueus israelians opina que cal apartar els àrabs de les decisions de país— i amb una població palestina cada cop més radicalitzada —el 72% dels palestins dona suport a formar més grups armats a Cisjordània—, tot plegat pot sonar buit. Durant la seva intervenció a la Trobada Internacional per la Pau de Roma, el 24 d'octubre del 2022, el mateix Patriarca Llatí de Jerusalem, Pierbattista Pizzaballa, reconeixia que, a Terra Santa, «el diàleg i la pau semblen un miratge cada cop més llunyà, que deixa a les ànimes sentiments de frustració i desconfiança». «A Terra Santa les dinàmiques comunitàries i les respectives opcions estan marcades i definides per les diferents afiliacions i lideratges religiosos. La tasca d'aquests darrers consisteix

Soldats israelians patrullen pels carrers de la Ciutat Antiga de Jerusalem.

principalment a “defensar” les seves respectives fronteres identitàries, els seus relats històrics i religiosos i, admetem-ho, el seu poder», crítica també Pizzaballa.

Així, com fer que la religió sigui un veritable camí de pau, i no un pou de paraules buides? Doncs, per a Pizzaballa, la resposta passa, en primer lloc, per tenir esperança i fe. I, en segon lloc, per apostar de totes totes per buidar la religió de política, per mantenir un diàleg sincer entre les diferents creences, i per potenciar aquells grups i persones

que realment treballen per la pau, siguin de la religió que siguin. En aquest sentit, Pizzaballa es mostra convençut que a Terra Santa també hi ha «un riu de bella humanitat, d’homes i dones que volen expressar el desig arrelat als cors d’estimar Déu» i que «es neguen a creure que [els altres] són estranys o fins i tot enemics». «Aquí és on encara rau la nostra esperança. Terra Santa, contra la creença popular, pot ser realment un model de convivència i diàleg», conclou Pizzaballa.

ESGLÉSIA EN SORTIDA

Pau

El 30 de gener van recordar l’aniversari de l’assassinat de Mahatma Gandhi, referent del moviment pacifista mundial. També el gener se celebra el naixement de Martin Luther King. No sorprèn que tots dos líders polítics i religiosos morissin assassinats. El preu de treballar per la pau, evitant la violència, la mort i la guerra és alt. El mateix li va passar a Jesús.

Mentre que als col·legis es promouen activitats i celebracions a favor de la pau, els líders religiosos debaten com donar suport a Ucraïna mitjançant l’enviament d’armament. És aquesta la manera d’assolir la pau al món? Realment creiem que, com promouen alguns, qui desitja la pau ha de preparar-se per a la guerra? El pacifisme de Jesús va ser radical portant el «posar l’altra galta» fins a l’extrem, rebutjant qualsevol tipus d’agressivitat i violència. De vegades els cristians experimentem desconcert i impotència. Volem ser constructors de pau seguint Jesús, però per on començar a ser constructors de pau?

La doctrina de l’Església diu que només la fraternitat pot garantir la pau veritable. Se’ns convida a ser portadors de pau i reconciliació, començant per un esperit pacificat. Viure en pau és un tasca quotidiana d’escolta, diàleg, negociació, reconciliació i no violència activa. Si volem pau visquem en pau, començant pel nostre interior.

TERESA CASILLAS

Neuroquímica i educadora

El cor a Roma, Roma al cor

MN. QUIQUE FERNÁNDEZ, DP
Ciutat del Vaticà

PAPA FRANCESC
«Som, sí, cridats individualment, però sempre per ser part d'un grup més gran, caminar junts escoltant abans de parlar»

Dissabte 28 de gener vam ser rebuts en audiència pel papa Francesc un grup nombrós de sacerdots, amb els bisbes Sergi Gordo i Javier Vilanova al capdavant, i acompanyats de tres diaques i tres laics que col·laborem en la Pastoral Juvenil de l'arxidiòcesi de Barcelona. Aquestes línies pretenen ser una mirada senzilla des de quatre etapes com un itinerari.

Emoció. La primera etapa va ser la crida. Des del primer moment en què el cardenal Omella ens va avançar la idea magnífica de la trobada amb el Papa, vaig sentir la crida de Déu, «Surt de la teva terra», que va dir a Abraham (Gn 12,1). Vaig sentir que la invitació era a deixar «les meves coses», per molt legítimes que fossin, per donar pas a aquest regal, a aquesta gràcia. Si he anomenat a aquesta etapa «emoció» és perquè la relaciono amb el cor.

Fraternitat. La segona etapa ha estat el camí. El camí és molt més que un escenari. A la Bíblia se'ns presenta com un itinerari de fe. L'expressió

«es va posar / es van posar en camí» apareix en moltes ocasions i, d'entre elles, quan apareix en plural, a l'itinerari de fe s'afegeix la fraternitat. Aquests dies de viatge i estada a Roma, han suposat aquest camí-itinerari de fraternitat amb els nostres bisbes, amb els sacerdots, entre diaques i amb els laics que ens van acompanyar. Tal com ens va escriure el Papa: «Som, sí, cridats individualment, però sempre per ser part d'un grup més gran, caminar junts escoltant abans de parlar.» Aquestes paraules són tot un resum del que significa la sinodalitat i una pista valuosa per al·lèix del discerniment del nostre pla pastoral.

Comunió. La tercera etapa és la trobada. Dissabte 28 vam iniciar la nostra trobada amb la celebració de l'Eucaristia a la capella del Cor de la basílica de Sant Pere. Aquesta missa no era «aperitiu» de l'encontre amb el Papa, sinó que era més aviat el «plat fort» que dona sentit veritable a la trobada posterior. Francesc ens escriu el sentit de la nostra vida i trobada: hem anat «a la casa de Pere per reafirmar la comunió i relançar l'esperit apostòlic». Doncs a això he anat a Roma. Així de clar i concret. A ser confirmat en la fe pel Papa, Pastor de Comunió, tal com Jesús li va encomanar a Pere (Lc 22,2). Vam ser relançats pel Papa amb les seves paraules clares sobre allunyar les ideologies i el rigorisme, sobre respectar els temps i espais dels joves, sobre fonamentar-ho tot en Jesús i Maria.

Gratitud. La quarta i darrera etapa del meu itinerari és l'enviament. Hi ha la temptació de concebre erròniament l'etapa anterior de l'encontre com un moment de terme. És la temptació, com diu Francesc, d'«enrocar-nos». I és just el contrari, la trobada i la comunió es transformen en trampolí i enlairament. Al Papa «només» vaig saber dir-li «moltíssimes gràcies per tot».

© Vatican Media

Una notable representació de la Pastoral Juvenil de l'arxidiòcesi de Barcelona va ser rebuda pel Papa el 28 de gener.

 Barcelona

L'objectiu és crear una xarxa de coneixença i de col·laboració mútua, per facilitar la coordinació en l'atenció de les persones

Directori d'entitats d'acció social de la diòcesi de Barcelona

CARME MUNTÉ MARGALEF
Barcelona

JAVIER VILANOVA
«Hi ha una gran xarxa d'entitats socials que ens permet tenir molt de múscul a l'hora d'arribar als germans necessitats»

Joan Costa, Javier Vilanova i Àngel Zambra, durant la presentació a Sant Pau del Camp.

Persones sense llar, aturats de llarga durada, víctimes de violència de gènere, discapacitats... l'àmbit de treball de les entitats socials nascudes a redós o vinculades a l'Església respon a la crida evangèlica d'estar a prop dels més necessitats. Per primera vegada, la diòcesi de Barcelona les ha unit en un directori que es va presentar el 30 de gener a Sant Pau del Camp. Un directori en paper però que també es pot trobar a la web pastoral-social.esglesia.barcelona, i que per ara engloba 42 entitats, si bé la previsió és que continuï creixent.

Com va manifestar el bisbe Javier Vilanova, que va presidir la presentació del directori, «som més dels que es veu. Hi ha una gran xarxa d'entitats socials que ens permet tenir molt de múscul a l'hora d'arribar als germans necessitats».

Les entitats que s'engloben al directori són ben diverses. N'hi ha que formen part de l'estructura de l'arquebisbat com Càritas diocesana; n'hi ha que, tot i que són autònomes, estan molt vinculades a la diòcesi, i n'hi ha que van néixer impulsades per altres

entitats i institucions d'inspiració cristiana.

En qualsevol cas, com va manifestar Mn. Joan Costa, delegat de Pastoral Social i Caritativa de l'arquebisbat de Barcelona, «un dels objectius del directori també és que aquestes entitats sentin que formen part de la vida de l'Església». Alhora, es tracta de crear una xarxa de coneixença i de col·laboració mútua, per facilitar la coordinació en l'atenció de les persones: «Que ningú no quedi desatès per la temporalitat o la funcionalitat.»

En la seva intervenció, Mons. Vilanova va posar l'accent en l'origen d'aquestes entitats, que en el seu moment «van sembrar una llavor d'esperança i ajuda als necessitats». També els va voler agrair la perseverança en el treball a favor dels més necessitats. Alhora, va fer una crida a la societat perquè hi col·laborin econòmicament i en forma de voluntariat. «Cal la implicació de la joventut en el voluntariat», va comentar Vilanova.

En la presentació també va participar Mn. Àngel Zambra, director del Secretariat diocesà per als Marginats, que va explicar la gènesi del projecte: «La idea va néixer fa gairebé dos anys, en una trobada de les entitats amb el cardenal de Barcelona. Es va constatar que destinaven molt de temps a presentar-se cadascuna, i el que realment interessava era compartir i enriquir-se amb les experiències mútues. A partir d'aquella trobada, la idea del directori va anar prenent força».

Les persones interessades a obtenir exemplars de la guia física, a un cost de 10 euros, poden fer-ho a la seu de la Delegació de Pastoral Social i Caritativa: c/ Sant Pau, 101, tel. 933 176 397.

Mn. Josep Teixidó és delegat de Pastoral Sacramental de l'arquebisbat de Barcelona

«Cal veure la litúrgia no com un conjunt de normes, sinó com a camí que ens porta a Déu»

EDUARD BRUFAU

Del 16 al 20 de gener el Pontifici Institut de Litúrgia de Sant Anselm de Roma va acollir el curs internacional *Viure en plenitud l'acció litúrgica*, dedicat especialment a les celebracions diocesanes. De Barcelona hi va assistir com a delegat de litúrgia Mn. Josep Teixidó, que explica les aportacions que s'hi van fer així com el sentit profund de tot acte celebratiu de l'Església.

Com a participant, quines creu que han estat les principals aportacions d'aquest curs internacional?

El títol del curs reflecteix molt bé la seva intenció: *Viure en plenitud l'acció litúrgica*. Molt sovint, quan parlem de les celebracions litúrgiques o de com preparar-les —en el cas dels mestres de les cerimònies i dels cerimoniers— ens quedem en el què i en el com, però potser a vegades podem oblidar el perquè d'allò que fem. No es tracta, doncs, solament, de saber actuar dins la celebració litúrgica, sinó del seu sentit més profund i teològic, tot recordant que *la litúrgia és la font i el cim de la vida cristiana* (SC 10).

El Papa afirma a «Desiderio desideravi» que la norma litúrgica no és una finalitat per ella mateixa. Com ho hem d'entendre?

El Papa ho emmarca dins el punt setè de la *Sacrosanctum concilium*, on ens parla de la presència de Jesucrist en la litúrgia, com l'exercici del seu sacerdocí i que el que és important no és quedar-nos en la norma litúrgica com a finalitat —que s'ha de complir, evidentment— sinó que aquesta norma litúrgica ens porta a un estadi més gran, superior, que és la unió amb

Vatican Media

Jesucrist, mort i ressuscitat. La litúrgia no és un conjunt de normes a complir sinó que, com el seu nom indica, la litúrgia és l'obra pública de Jesucrist, l'obra de la salvació, que el mateix Crist ha deixat a la seva Església perquè la celebri; aquesta és la finalitat: Jesucrist, mort i ressuscitat.

L'organització del curs afirma que la litúrgia del bisbe ha de resplendir per la «noble simplicitat». Com es troba aquest equilibri?

Més que el bisbe, com ens recorda la *Sacrosanctum concilium*, en el número 34, són els ritus els que s'han de celebrar amb aquesta noble simplicitat i, per tant, també el bisbe, com a celebrant, com a sacerdot i cap de l'assemblea litúrgica que presideix, ha de celebrar amb la noble simplicitat que la constitució del Concili Vaticà II ja demanava, és a dir, que se celebri amb signes clars, breus, evitant repeticions inútils. No es tracta de treure signes i símbols, sinó que els signes es vegin, siguin conformes a la veritat i

«La litúrgia és l'obra de la salvació, que el mateix Crist ha deixat a la seva Església perquè la celebri»

Mn. Josep Teixidó saludant el papa Francesc al Vaticà.

que la celebració litúrgica —sobre tot l'Eucaristia— no es converteixi en un contenidor on anem col·locant coses, elements, ritus que distorsionen la mateixa celebració.

Com fer que els fidels vegin la litúrgia no com un obstacle, sinó com el que és, una porta d'accés a Déu?

Cal no veure-la com una enemiga, sinó com un esdeveniment espiritual, ja que, com hem dit anteriorment, la litúrgia és l'obra de Jesucrist, la seva salvació oferta a tothom, que ha deixat a l'Església i que aquesta la celebra, tot recordant que la celebració litúrgica és acció sagrada per excel·lència i que per la seva eficàcia, amb el mateix títol i grau no l'iguala cap altra acció de l'Església (SC 7). Cal veure la litúrgia no com un conjunt de normes o rúbriques sinó descobrir tota la seva riquesa com a camí que ens porta cap a Déu a través dels sacraments de la gràcia, per tal de viure en santedat i en comunió amb Déu. Cal saber per què hi entrem i què és el que fem en la litúrgia.

Sobre la restauració de la catedral de Notre-Dame de París

MN. JOSEP TEIXIDÓ

Delegat de Pastoral Sacramental de Barcelona

En el context del curs *Vivere in pienezza l'azione liturgica* celebrat al Pontifici Institut de Litúrgia de Sant Anselm, el prevere Gilles Drouin, director de l'Institut de Litúrgia de París, va fer una ponència sobre la restauració de la catedral de Notre-Dame, després del devastador incendi del 15 d'abril del 2019, amb el títol *Pensar la catedral d'una metròpoli globalitzada com un espai-temps total, integralment informada per l'acció litúrgica*.

Partint de la *Sacrosanctum concilium*, en el número 41, que ens parla de la gran estima per la vida litúrgica de la diòcesi al voltant del bisbe en la seva església catedral, i que ha de ser modèlica i punt de comunió eclesial entre el bisbe, el seu presbiteri i el poble sant de Déu, una primera reflexió és pensar en l'altar, que és el Crist; pensar en la litúrgia de les hores per santificar el temps; la iniciació cristiana per manifestar la dinàmica de la vida cristiana i passar d'un camí catecumenal a un camí de pelegrinatge: anar recordant la història de la salvació.

Així doncs, alguns elements a destacar són la il·luminació, en led, que variarà segons la celebració (per exemple, la llum del Divendres Sant serà més tènue; en canvi, la llum de la nit o del dia de Pasqua serà esplendorosa). Les cadires de la nau passarien d'estar encarades

a l'altar a estar col·locades mirant el passadís central de la nau. Es potenciarien alguns punts clau del temple, com el baptisteri —ara inexistent—, que estaria a l'inici de la nau, l'altar al presbiteri, al creuer i al davant l'ambó de la Paraula de Déu. Al final de la nau la creu gloriosa i darrere el tabernacle —el sagrari—. Al presbiteri hi haurà els ministres ordenats, a la nau el poble de batejats i entre els dos, al creuer, la presidència litúrgica del bisbe.

S'entraria per la porta principal i el recorregut aniria de la nau esquerra per acabar a la nau dreta recorrent tota la catedral. El cantó esquerre és el «Camí de les promeses», a l'inici de la girola el «Camí de l'Encarnació», al final del temple el gran crucifix, la creu gloriosa, el tabernacle i darrere la girola la corona d'espines. Donant la volta al deambulatori ens trobarem el «Camí de la Resurrecció» per acabar a la nau dreta en el «Camí dels sants». Semblantment a les esglésies romàniques, orientades, aquí seria un esquema molt semblant. El pelegrí recorrerà les naus en aquesta dinàmica de la història de la salvació, que es complementaria amb els grans tapissos històrics de la catedral explicant la història de la salvació.

Es tracta de convidar el visitant a convertir-se en pelegrí, a descobrir la història de la salvació i fer un camí baptismal, catecumenal.

UN NOU LLINDAR

Unint les mans, germans!

Quantes vegades ho hem cantat a les celebracions i hem unit les nostres mans en el moment del cant de la pau i hem afegit «veureu quins prodigis pot fer l'amor!». Entre d'altres, aquest és un gest que ens iguala i ens compromet a fer d'ell una proposta per frenar la desigualtat, opció perenne també a les nostres mans unides. Fa pocs dies dèiem: «Senyor, manteniu-nos perseverants en el vostre amor, sense dividir-nos mai els uns dels altres.» És la pregària que neix del cor tot escoltant Jesús que ens diu «manteniu-vos en el meu amor» (Jn 15,9).

Amb el lema «Persones lliures de pobresa, fam i desigualtat», Mans Unides inicia un temps en el qual renova el compromís de seguir lluitant per la dignitat de totes les persones, alliberar la humanitat de la pobresa, de la fam i la desigualtat i anar a les causes estructurals de la pobresa i de la fam: l'explotació socioeconòmica, l'exclusió social, el clima de violència, la vulneració dels drets humans, el deteriorament del medi ambient, i la perpetuació de la desigualtat, que també s'està donant entre nosaltres de forma creixent. Es tracta de promoure societats més justes, pacífiques i inclusives, i nous estils de vida. La crida és a pregar per mantenir-nos units; és a la responsabilitat en l'acció; i és a la cooperació econòmica per paliar les situacions més greus. Per poca que sigui l'ajuda, perquè no és possible més, pensem en l'elogi que fa Jesús de la viuda pobra (cf. Mc 12,43 i Lc 21,3) que va donar del que necessitava per viure i no del que li sobrava. Jesús valora la qualitat de la generositat de què som capaços, ja que és una veritable acció d'amor, que és el que realment val.

SEBASTIÀ TALTAVULL ANGLADA
Bisbe de Mallorca

SOLSONA

Trobada anual de Mans Unides

El grup de Mans Unides va poder celebrar la seva trobada anual de manera presencial, a Berga, després d'uns anys fent-ho telemàticament. Van presentar la nova campanya amb els projectes previstos per a aquest any 2023, també van informar sobre l'estat de comptes i els projectes aconseguits l'any passat. El bisbe va acompanyar-los durant la segona part de la jornada.

TARRAGONA

Es restauren les pintures murals de Peralta

Les cinc pintures murals gòtiques procedents de l'antiga església de Santa Maria de Peralta han passat per un procés de restauració i consolidació que han dut a terme els restauradors Emma Zahonero i Jesús Mendiola al seu taller MV Arte de Guadalajara. Part d'aquestes obres es podran visitar a l'espai de la pinacoteca gòtica del Museu Diocesà de Tarragona.

SANT FELIU DE LLOBREGAT

XVIII Jornades de formació i espiritualitat per al clergat

Tenen lloc a Montserrat del 13 al 15 de febrer. Amb les aportacions del docent universitari Lluís Font i del filòsof Josep M. Esquirol, aprofundiran en el significat del document *El Déu fidel manté la seva aliança (DT 7,9). Instrument de treball pastoral sobre persona, família i societat* de la CEE.

VIC

Torna la conferència Torrasiana

La IV Conferència Torrasiana, que serà pronunciada pel professor Eudald Forment, catedràtic jubilat de Metafísica a la Universitat de Barcelona, tindrà lloc el divendres 10 de febrer a les 8 del vespre a l'església de l'Oratori de Sant Felip Neri de Vic. Girarà entorn del tema *Actualitat de Josep Torras i Bages*.

GIRONA

Sant Francesc de Sales

L'Oficina de Comunicació del Bisbat de Girona va celebrar, el 24 de gener, la festa de Sant Francesc de Sales, patró dels periodistes. Els actes van consistir en una missa, presidida per Mn. Carles Sánchez, i en un esmorzar. Hi van participar prop d'una trentena de professionals de la comunicació.

URGELL

150 aniversari de les Germanetes dels Ancians Desemparats

L'arquebisbe d'Urgell, Mons. Joan-Enric Vives, va presidir, el 27 de gener i a la Llar de Sant Josep de la Seu d'Urgell, l'Eucaristia d'acció de gràcies en el 150è aniversari de la fundació de la Congregació de les Germanetes dels Ancians Desemparats. Hi van concelebrar Mn. Ignasi Navarri, Mn. Gabriel Casanovas, el P. Martín Hinojosa i Mn. David Codina. També van acollir els seminaristes de la diòcesi. Hi van assistir les religioses de la comunitat, amb els treballadors i voluntaris que col·laboren en les tasques de la llar de Sant Josep, i els padrins que hi són acollits.

LLEIDA

Acolitat i lectorat

El seminarista Joshua Enrique Carrillo Saldaña rebia, el 4 de febrer, els ministeris de l'acolitat i lectorat de mans del bisbe Salvador. Aquesta és una etapa més en el camí cap al presbiterat de l'únic seminarista que té actualment la diòcesi. La celebració va ser dins de la missa de les set de la tarda a l'església del Pilar, on col·labora els caps de setmana.

TERRASSA

Trobada de Religiosos

El diumenge 29 de gener la Delegació de Vida Consagrada de Terrassa va organitzar al Centre Borja de Sant Cugat del Vallès la trobada anual de religiosos prèvia a la celebració de la Jornada de la Vida Consagrada. Hi van participar religiosos de Terrassa, Sabadell, Sant Cugat del Vallès, Valldoreix, Cerdanyola del Vallès, Granollers, Caldes de Montbui, Cardedeu, Collsabadell, i la Costa del Montseny.

TORTOSA

Festa de Sant Francesc Gil de Frederich

L'Associació Sant Francesc Gil de Frederich, patró del comerç de Tortosa, i la Delegació de Missions, van celebrar conjuntament la festa del seu patró. L'Associació va organitzar una sèrie d'actes del 19 al 22 de gener. Com a cloenda, el dia 22, la Delegació diocesana de Missions i l'Associació Sant Francesc Gil de Frederich van celebrar conjuntament a la capella de la Mare de Déu de la Cinta una missa solemne. El celebrant fou Mn. Josep M. Membrado, rector del Sant Crist de la catedral.

Educar des de l'amor

No percebo un silenci normal, sinó un silenci ple d'agraïment i amabilitat

ANNA M. RIFÀ SAIS
Docent ESO i Batxillerat
Creadora i responsable
del programa «Escola atenta»

No és una tasca fàcil ser educadora en aquests temps que vivim. No és un camí plàcid anar cap a l'aula on trobes els alumnes fent de tot menys asseguts a les cadires.

Després del bon dia desitjat m'espero que facin silenci, sense gastar gens d'energia. Els contemplo des d'un senzill i amagat somriure tot observant amb certa gràcia el que cadascú fa, esperant que s'adonin de la meua presència.

A mesura que em miren, alguns s'asseuen intercanviant un subtil moviment de salutació i d'altres, encara absents, continuen lluny del que està succeint allà mateix.

Mentre s'avisen entre ells que haurien d'anar seient, jo em dispo a començar la classe; quan de sobte, n'hi ha un que demana començar abans que res amb uns minuts de meditació. A la petició d'aquest se suma la resta. Ho demanen amb amabilitat, amb tendresa tot afegint que se senten estressats, atabalats.

A voltes, podria interpretar-se com que el que volen és perdre el temps. Però jo, me la jugo i els convido a col·

locar-se per facilitar la pràctica de meditació durant tres minuts.

Els ja saben què passa en el nostre cos i ment quan meditem; per tant, costa molt poc disposar-se a seguir la pràctica. De ben segur que costa més emocionalment demanar, amb certa intensitat i despesa energètica, que seguin i comencin a escoltar.

Després de la meditació, es manté el silenci. Però no percebo un silenci normal, sinó un silenci ple d'agraïment i amabilitat. Un silenci que ha sorgit del cor, del seu cor, de sentir-se bé, de saber-se en pau. No és un silenci que neix de l'obligació, de l'autoritat. És un silenci que ve de dins, de fer-ne experiència i sentir-se present formant part d'un TOT.

Ens hem connectat i ara, des d'aquí, podem començar. Tots ens sentim preparats per escoltar-nos, per respectar-nos i per aprendre. Per a mi no és temps perdut, sinó guanyat.

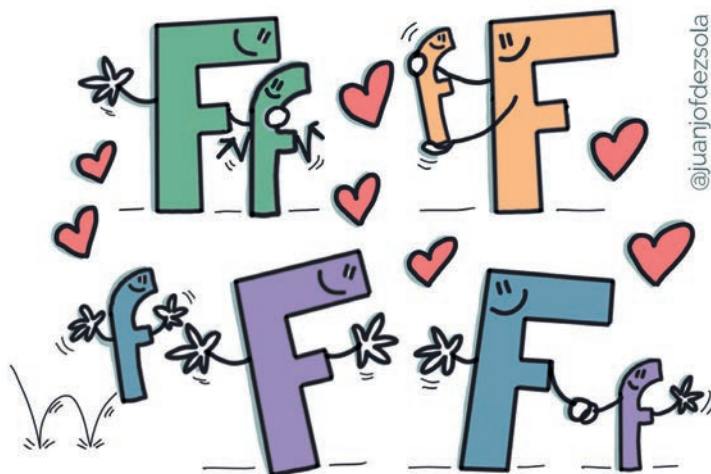
Ja ho diu aquest proverbi xinès: «Quan l'alumne està preparat, apareix el mestre.»

Això només és possible quan eduques des de l'amor.

Diàleg de parella

El diàleg de parella ha de ser respectuós, senzill, acollidor, sincer, intel·ligent i oportú

SALVADOR MANICH BOU

President del Centre de Preparació al Matrimoni

La parella no és la suma de dues persones; és la complexa relació de tres forces: l'home, la dona i la mateixa parella. En evolució constant (*Fent camí amb les parelles*, ed. Claret p. 95). El diàleg és l'únic camí per construir una parella reeixida sobre l'amor dels dos, en un àmbit d'igualtat i en canvi constant (FCP p. 99).

El diàleg de parella és la forma de diàleg més difícil, perquè despulla l'interior de la persona davant de l'altre mostrant les pròpies debilitats. Ningú no ha estat ensenyat per al diàleg en parella i aquí és on rau la principal dificultat.

El diàleg se sustenta en una bona comunicació, on hom intercanvia missatges per expressar conceptes de manera que és la persona l'origen, el mitjà i el destí d'aquest. I en aquest recorregut, diverses coses poden fallar, fent la comunicació difícil i de retruc el diàleg impossible.

S'ha escrit molt sobre les tècniques de la bona comunicació, aquí us deixo quatre petits apunts que poden ajudar. 1) Ets capaç d'esperar almenys deu segons en silenci abans que la teva parella no comenci a parlar? 2) Pots escoltar amb atenció la teva parella almenys durant un minut sense interrompre-la o desviar l'atenció? 3) Ets capaç de

pensar almenys durant deu segons què vols dir abans no comencis a parlar? 4) Pots parlar durant un minut sense necessitat de repetir la mateixa idea una vegada i una altra? Fer petits exercicis per millorar aquestes tècniques ajuda a establir una millor comunicació.

Superades les dificultats de la comunicació, podem dir que el diàleg de parella ha de ser respectuós, senzill, acollidor, sincer, intel·ligent i oportú. També s'ha de fonamentar sobre unes actituds bàsiques: opció clara per la parella, amor sincer i desprendiment de les pròpies seguretats (FCP p. 99). O caldria apropar-s'hi el màxim possible. En les sessions de «Diàleg Prematrimonial» recomanem sempre posar en pràctica el diàleg 3x3. Dialogar amb la parella almenys tres minuts al dia, tres hores al mes (un sopar) i tres dies a l'any (un cap de setmana sols). Perquè la pràctica d'un diàleg fluid en parella en els bons moments el faci una eina útil per quan calgui afrontar alguna dificultat.

Com diu el papa Francesc, en el diàleg de parella cal despullar-se de tota pressa, deixar a una banda les pròpies necessitats i urgències, fer espai. Sovint, un dels cònjuges no necessita una solució als seus problemes, sinó ser escoltat (*Amoris laetitia* n. 137).

El bisbe Toni en el record

**En el primer aniversari de la mort de Mons. Vadell,
el recordem de la mà d'Àngels Arrabal, Carles Seguí
i Carlos Bosch**

ÀNGELS ARRABAL

Secretària de l'Associació de Sant Josep de la Muntanya

«Quina passada!» Dubto que ningú que hagués tractat el bisbe Antoni no li sentís dir, més d'una vegada, aquesta expressió.

I, quina passada ha estat la seva vida, en la salut i en la malaltia! Quant d'entusiasme engrescador, quanta autenticitat captivadora, quanta fragilitat transformada en experiència que aboca a la confiança en el Pare (*Abbà*)!

Per preparar aquest meu escrit, he tornat a visionar la conferència que, amb motiu de la cloenda del centenari de la coronació de la imatge de sant Josep de la Muntanya, va impartir al nostre santuari. D'aquí la paraula *Abbà* amb la qual va fer referència a la tendresa del Pare.

Aquella conferència, feta poc abans del seu darrer ingrés hospitalari, va ser tota una declaració de principis, gairebé un testament espiritual, perquè ens va convidar a viure a *lo grande*, a recordar que no podem controlar la nostra vida i que, d'aquesta manca de control, neix l'experiència de la tendresa i el descobriment que som a les mans de Déu; que els seus plans ens desborden.

Tanmateix, fent referència a la carta apostòlica del papa Francesc *Patris corde*, va insistir en la importància de l'amor cast, de l'amor que no envaeix, que no s'apropia, que no s'imposa, aquell que és imprescindible per fer comunitat fraterna i joiosa.

Quina passada és haver tingut el privilegi de compartir «un trosset de vida» amb el bisbe Antoni. En el Consell Pastoral Diocesà, en la elaboració de l'itinerari de formació laical, en les sortides d'estiu del Secretariat de Joventut, en l'Any de Sant Josep, en la preparació del Sínode o en qualsevol altra activitat diocesana, el bisbe Antoni ha estat, per a mi, una ventada d'aire fresc, una novetat sorprenent i simpàtica, un encisador capaç de convèncer tothom en qualsevol projecte, un gran comunicador que transmetia vitalitat. Una persona carismàtica i atraient, en definitiva.

Ara, un any després del seu traspass, si hagués de fer balanç dels fruits que ha deixat el seu pas per la diòcesi, realçaria, a més de tot el que dit anteriorment, que ens ha ajudat a acceptar una mica més el misteri dels plans de Déu, malgrat que no els entenguem o ens facin mal, a viure la fragilitat com a experiència d'abandonament i confiança en Déu, a descobrir i sentir l'escalfor de l'Església en els moments difícils, a viure la fe en la seguretat que Jesús és viu i entre nosaltres.

Permeteu-me acabar amb dues expressions seves, repetides insistentment: «L'Esperit ens precedeix i el Sínode ha vingut per quedar-se.»

Gràcies, bisbe Antoni, per tant!
Gaudete in Domino semper!

El bisbe ha estat una ventada d'aire fresc, una novetat sorprenent i simpàtica, un encisador capaç de convèncer tothom

L'Àngels i el bisbe Antoni a Lloiana, el 2019, en una peregrinació organitzada per la Delegació de Joventut de Barcelona.

MN. CARLES SEGUÍ I POU

Rector de la Unitat de Pastoral de la Mare de Déu (diòcesi de Mallorca)

El bisbe Toni va ser un treballador incansable. A més de totes les tasques pastorals que tenia encomanades ell sempre tenia alguna trobada, dinar, sopar, un cafè amb algú per oferir-li Crist com a criteri totalitzador de la vida, com ho era per a ell mateix. Estar a prop d'ell era com estar en uns exercicis espirituals perpetus.

El seu traspàs va ser una ocasió gran de prova per a tots els qui compartíem un tros de camí amb ell. Però també, vist amb la distància oportuna que fa guarir les ferides, la distància sana que posa la pregària, la petició de més fe, la perspectiva de la mirada del ressuscitat, vist des de la perspectiva d'aquest any que ha passat... un experimenta que tot el seu procés de malaltia i el seu «arreveure» són una ocasió d'exercitar la fe. Jo dic que ens va fer uns exercicis espirituals per fases, però cada fase tenia i continua tenint una gran finalitat: que un pugui veure Crist Ressuscitat com aquell que compleix la promesa que portem dins el cor, la promesa d'una vida gran, «a lo grande», com li agradava repetir a ell.

Particularment, m'agradaria ressaltar dues particularitats d'aquest temps d'aprenentatge de viure sense la seva proximitat física; la primera és que dies després del seu enterrament al santuari de Gràcia, la gent em trucava i m'escrivia per donar-me el condol, sobretot per l'amistat evident que hi havia entre els dos, però de seguida vaig sentir que no era gens sa apuntar-se a una espècie de club de planyidors/es per afrontar el dol, sinó que havia de ser fidel al testimoni de resurrecció que durant quasi cinquanta anys havia donat l'amic Toni. Des d'aquell moment vaig sentir la pau i l'estupor dels testimonis del Ressuscitat que ens narren els evangelis. En segon lloc, durant aquest any en què el bisbe Toni fa camí cap al compliment final i el seu cos reposa als peus de la Mare de Déu de Gràcia, tots els qui tenen alguna necessitat gran de tornar a experimentar aquest compliment

totalitzador i peregrinen al santuari tornen amb la certesa que Crist és amb ells i que els ajuda a portar totes les creus, unes de més lleugeres i altres de més punyents; això és, evidentment, perquè hi ha una intercessió claríssima d'un testimoni gran.

Bisbe Toni, amic, continua intercedint pels qui seguim fent camí, ara que ja vas a la velocitat del ressuscitat.

Tots els qui peregrinen al santuari de la Mare de Déu de Gràcia tornen amb la certesa que Crist és amb ells i que els ajuda a portar totes les creus

El bisbe Toni durant la benedicció del dia de la patrona de Lloseta, el 8 de setembre del 2018, amb Mn. Carles Seguí i el diaca Rafel Verger.

MN. CARLOS BOSCH

Director del Secretariat de Pastoral
amb Joves de l'arquebisbat
de Barcelona

És ja cèlebre el número 41 d'*Evangelii nuntiandi*, encíclica del papa sant Pau VI sobre l'evangelització al món actual. Aquest punt diu: «L'home contemporani escolta més a gust els testimonis que els mestres, o si escolta els mestres és perquè són testimonis.» El bisbe Toni Vadell era testimoni i mestre.

El seu pas per la diòcesi de Barcelona ha deixat empremta en el cor de molts de nosaltres. Especialment, els últims mesos de malaltia, on en les seves paraules es podia veure un desig fort de ser del Senyor per als altres.

L'agost del 2021, uns 80 joves ens dirigíem en peregrinació al País Basc. El bisbe Toni tenia previst venir amb nosaltres, però la malaltia no li ho va permetre. A la missa d'enviament dels pelegrins, celebrada a la catedral de Barcelona, ens va lliurar la seva creu pectoral perquè ens acompanyés durant tot el camí. A l'homília ens animava, un cop més, a lliurar la nostra vida al Senyor.

Ens plantejava un repte a tots els pelegrins: «Per què no, en aquesta peregrinació, t'atreveixes a preguntar-li al Senyor: "Què vols de mi?" El deixeble que vol seguir el Senyor no és aquell que va i li diu: "Aquest és el meu programa, el pots beneir?" El deixeble és aquell que li diu: "Què

vols de mi, Senyor? Soc teu"»

I ens compartia part del que estava vivint: «Jo, en aquest temps de prova, li faig aquesta pregunta al Senyor. Perquè estic convençut que, en aquesta creu, el Senyor també m'està cridant, no l'acabo d'entendre, com moltes vegades ens passa, però no vull deixar-li de preguntar: "Què vols de mi? Quina és la teva voluntat?" Aquesta és una pregunta d'atrevits, perquè si t'atreveixes a fer-li aquesta pregunta, prepara't per a la sorpresa! Serà una resposta que anirà més enllà dels teus càlculs i programes.»

La vida del bisbe Toni ha estat un regal per a l'Església i per a tots aquells que l'hem conegut. Ha estat per a nosaltres, en especial per als joves als qui tant estimava, un veritable testimoni i un mestre al qui escoltar. Ha viscut molt a prop dels homes i molt unit a Crist, Mestre amb el qual volia habitar i a qui desitjava anunciar fins a l'últim extrem.

Els regals del Senyor no queden simplement arxivats en la història o gravats a la retina, sinó que formen part de la nostra vida fins al final. Davant d'aquells que reconeixem com un do, només podem respondre, com de manera espontània, «gràcies, Senyor, per aquest regal immerescut».

Ha estat per a
nosaltres, en especial
per als joves als qui
tant estimava,
un veritable testimoni
i un mestre al qui
escoltar

Mn. Carlos Bosch, durant l'acte «Conversa amb el cardenal Tagle», el 5 de març del 2022, fent memòria del bisbe Toni.

JOAN PLANELLAS
I BARNOSELL

Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat

Frenar la desigualtat és a les teves mans

Benvolgudes i benvolguts, un any més hem arribat a la diada de Mans Unides, l'entitat de l'Església catòlica que, per mitjà dels seus projectes, procura pal·liar la pobresa, la fam i la desigualtat arreu del món. A banda dels projectes concrets, objecte de la col·lecta, hauríem de conscienciar-nos que no n'hi ha prou de procurar reduir la pobresa i la fam, sinó que és necessari un canvi de mentalitat que comença per les pròpies actituds personals, apostant decididament per l'eliminació de les injustícies que atempten contra la vida digna de milions de persones. M'agradaria expressar-ho amb tres idees manllevades del Magisteri del papa Francesc.

Primera idea: «El sistema econòmic actual mata.» Ho afirma a la carta *Evangelii gaudium* (2013), interpretada com la guia del seu papat. Diu: «Així com el manament de "no matar" posa un límit clar per assegurar el valor de la vida humana, avui hem de dir no a una economia de l'exclusió i la desigualtat. Aquesta economia mata. No pot ser que no sigui notícia que mor de fred

un ancià en situació de carrer i sí que ho sigui una caiguda de dos punts a la borsa. Això és exclusió. No es pot tolerar més que es llenci menjar quan hi ha gent que passa fam. Això és desigualtat [...]. Com a conseqüència d'aquesta situació, grans masses de la població es veuen excloses i marginades» (n. 53).

Segona idea: «L'actual sistema mundial és insostenible.» Ho afirma a la carta encíclica *Laudato Si'* (2015): «N'hi ha prou de mirar la realitat amb sinceritat per veure que hi ha un gran deteriorament de la nostra casa de tots [...]. Hi ha símptomes d'un punt de ruptura a causa de la gran velocitat dels canvis i de la degradació, que es manifesten tant en catàstrofes naturals regionals com en crisis socials o àdhuc financeres, donat que els problemes del món no poden analitzar-se ni explicar-se de manera aïllada. Hi ha regions que ja estan especialment en risc i, més enllà de qualsevol predicció catàstròfica, el cert és que l'actual sistema mundial és insostenible» (n. 61).

Tercera idea: «Ens hem fet insensibles al malbaratament.» És

treta de la carta encíclica *Fratelli tutti* (2020), quan afirma: «Ens hem fet insensibles a qualsevol forma de malbaratament, començant pel dels aliments, que és un dels més vergonyosos. [...] En el món d'avui persisteixen nombroses formes d'injustícia, nodrides per visions antropològiques reductives i per un model econòmic fonamentat en els guanys, que no dubta a explotar, rebutjar i àdhuc matar l'ésser humà» (n. 18.22).

El desenvolupament serà inclúsiu o no serà. No val un món dividit entre els del centre i els de la perifèria, els integrats i els exclosos, els dignes necessaris i els sobrants rebutjats. Cal cercar un model econòmic que respecti els drets de totes les persones per reduir les desigualtats i superar l'assistencialisme, així com una gestió pública que enforteixi els més vulnerables. És així com la lluita contra la fam i la pobresa podrà ser efectiva i, junt amb altres, els cristians podrem empènyer cap a un món més just, inclúsiu, sostenible i en pau.

Ben vostre.

AGUSTÍ CORTÉS SORIANO
Bisbe de Sant Feliu de Llobregat

Mans iguals i unides

La Campanya Contra la Fam, promoguda i animada per l'associació catòlica Mans Unides, enguany ens convida a dirigir la mirada sobre una xacra social: la desigualtat.

Som sensibles a la desigualtat? Espontàniament, ens sembla que desigualtat és sinònim d'injustícia i que igualtat ho és de justícia. Un bon analista hauria d'estudiar aquest fet. Perquè els règims polítics anomenats col·lectivistes, imposant autoritàriament la igualtat, han ocasionat milions de misèries, injustícies, esclavituds i morts. Més encara, han creat una elit de «distingits» que, sota el títol de guardians de la igualtat, han esdevingut autèntics senyors privilegiats enfront d'una massa d'iguals sotmesa en el pensament, en els recursos, en la salut i, sobretot, en la capacitat creativa i lliure. En nom de la igualtat han generat pobresa.

Si preguntéssim a Jesús què en pensa, segurament no ens respondria amb una sola paraula. Jesús no va proclamar mai la igualtat com a tal. Tot i així, no s'entendrien les seves paraules ni el conjunt de l'Evangeli si no es té en compte tota la seva lluita contra els murs (per exemple en la relació de jueus i pagans) i les pretensions de superioritat i domini abusiu dels uns contra els altres (per exemple els fariseus), així com la seva proximitat i el seu amor als pobres i necessitats (per exemple, els malalts). L'Evangeli, com va desenvolupar sant Pau àmpliament (cartes als Romans i als Gàlates), es basa en aquests supòsits bàsics:

—Tots, sense distinció, som iguals

en el pecat. Ni els jueus ni els pagans, ni d'una classe, nació o cultura, poden presumir de privilegis de santedat (cf. Lc 13,4). Uns i altres, tots, han de ser salvats i justificats per l'amor de Déu.

—Tant els uns com els altres són cridats a creure i convertir-se. Llavors reben el mateix do d'una manera absolutament gratuïta, de manera que ningú no es pot vanagloriar ni encimbellar-se per sobre dels altres.

—D'aquí naixerà una igualtat fonamental: tots germans per la condició comuna de fills de Déu. Tots necessitats i tots agraciats pel mateix amor. És la fraternitat-igualtat que estableixen la comunió a l'interior de la família, que és l'Església.

—Aquesta igualtat-fraternitat, perquè sigui autèntica, necessita verificar-se en «vida compartida», en actes i gestos que mostrin amor concret, també en el terreny econòmic i el tracte social.

—Des d'aquest focus de comunió els cristians s'obren a una fraternitat-igualtat universal, perquè descobreixen que la voluntat de Déu, Pare de Jesucrist i creador de la humanitat, va fer a tots iguals en dignitat i tots igualment estimats per Ell. Aquesta obertura també haurà de materialitzar-se en el tracte social i en l'àmbit econòmic.

Així, doncs, entra en joc la força de l'amor concret i obert. És el mateix amor, que s'ha rebut gratuïtament, el que s'ofereix a tots i davant la nostra mirada els converteix en germans i, per tant, els fa iguals. El papa Francesc proclama aquesta obertura i ens ha promès un missatge estimulants a la «Fraternitat Universal».

COMENTARI DE LA PARAULA

Per Jesús ens ve la gràcia i la veritat

Jesús aprofundeix la revelació de Déu en el Sinaí. D'una banda, interpreta com s'ha de viure allò que Déu Pare manifesta al poble d'Israel. De l'altra, supera les lectures superficials per tal de viure des de l'Esperit Sant. L'ètica cristiana va molt més enllà que un mer acompliment superficial, literal o minimalista dels manaments que Déu adreça a la nostra consciència. De fet, la vida cristiana és un do de l'Esperit Sant, més encara, és conseqüència de rebre l'acció vivificant de l'Esperit Sant en la nostra existència.

És important el fet de «no matar», «no cometre adulteri», «no prendre en va el nom diví», però no basta perquè puguem ser feliços. Cal rebre la força que ens motivi i ens elevi per poder viure d'aquesta manera. De fet, ja ens ho deia Jesús la setmana passada: el nostre capteniment ha de sorgir del nostre ser llum del món i sal de la terra, testimonis de la gràcia de Crist en nosaltres.

És curiosa una felicitat coincidència entre dos dels sants apòstols que més han marcat el solc del cristianisme, em refereixo a Pau i Joan. Tots dos insisteixen que Jesucrist és més que un mestre oriental antic que interpreta els preceptes de la Torà; és el re-

velador de Déu que genera una transformació de la nostra condició humana per obra de l'Esperit Sant. I aquesta transformació radica en l'ànima, dimensió espiritual de la nostra identitat.

De fet, el quart evangelista predicava en el seu pròleg una afirmació rotundament exacta: «La llei fou donada per Moisès, la gràcia i la veritat ens han vingut per Jesucrist» (Jn 1,17).

A més a més, el mateix Jesucrist ens proposa una dada interessant en el seu mestratge moral: un cop encetem el camí de vida nou, sota l'impuls de l'Esperit Sant, ja no hi ha espai per tornar enrere. En una societat com la nostra, on la fluïdesa i la liquiditat de les nostres opcions és una nota imperant, cal recordar també que els nostres actes tenen una vessant definitiva. De fet, com vivim ens defineix i per això Jesucrist insisteix que vetllem pel nostre estil de viure; perquè no només som testimonis o signes evocadors d'una presència amorosa del Pare enmig del món, també som criatures que ens devem al nostre Creador, al nostre Redemptor, al nostre Santificador.

MARCOS ACEITUNO
Teòleg i biblista

CONSULTORI BÍBLIC

PILAR CASALS
Biblista i egiptòloga

Com hem d'entendre el pecat d'Adam i Eva?

Els primers onze capítols del Gènesi tenen un caràcter etiològic, reflexionen sobre qui és l'ésser humà i qui és Déu utilitzant un llenguatge poètic, simbòlic i ple d'imatges, un llenguatge d'una gran plasticitat. Així, els relats que hi apareixen no els podem llegir literalment, sinó que cal una tasca exegètica per la seva comprensió.

En el cas del relat d'Adam i Eva, aquesta referència al pecat no apareix en el text. El relat ens parla de com Adam i Eva transgredeixen la prohibició feta per Déu, volent accedir al coneixement que tan sols Ell té, i la transgressió els comporta l'expulsió i la mort. Així se'ns dibuixa un Déu superior i gelós del seu privilegi. Però en realitat, aquesta visió no correspon a la del Creador, sinó a la de la serp que en tergiversa les paraules. Déu els expressa com poden menjar els fruits de tots els arbres, tan sols limitant l'accés a l'arbre del coneixement. La serp considerarà aquest límit una prohibició, una prohibició que estén a la resta dels fruits. L'actuació de Déu en el marc del jardí és més aviat la d'un amic que es preocupa per la vida dels altres i la protegeix. El límit hi apareix dibuixat com un do, ja que aquest es pot llegir també com a diferència. Déu i l'ésser humà no són el mateix, però això no vol dir que hi hagi una relació jeràrquica, ni de competició. El reconeixement de l'altre i de la diferència passa per acceptar que no podem acaparar-ho tot, ni posseir-ho tot, ja que la possessió i la dominació estan marcades per la violència, una violència que no forma part del desig de Déu. Assumir els límits apareix com una oportunitat per a la vida plena, per a la realització i el creixement espiritual de tot ésser humà.

PER A CONSULTES:
REDACCIO@CATALUNYACRISTIANA.CAT

Diumenge VI de durant l'any

Lectura primera

Sir 15,15-20

No mana a ningú que faci el mal

Lectura del llibre de Jesús
Fill de Sira:

Si tu vols, guardaràs els manaments; ets tu qui has de decidir si et mantindràs fidel. Tens al davant foc i aigua: pren el que tu vulguis. L'home té al davant la vida i la mort: li donaran allò que voldrà. La saviesa del Senyor és gran; el Senyor és molt poderós i tot ho veu. Els ulls de Déu veuen el que ell ha creat; ell coneix tot el que fa cadascú. No mana a ningú que faci el mal ni autoritza ningú a pecar.

Al·leluia

Mt 11,25

*Us enaltim, Pare,
Senyor del cel i de la terra,
perquè heu revelat als senzills
els misteris del Regne.*

Evangelí

Mt 5,17-37

Ja sabeu què van dir els antics, però jo us dic

Lectura de l'evangelí segons sant Mateu:

En aquell temps, Jesús digué als seus deixebles: «[...] Jo us dic que si no sou més justos del que ho són els mestres de la Llei i els fariseus, no

Salm responsorial

118

Feliços els homes de conducta irreprovable,
que segueixen la llei del Senyor.
Feliços els homes que guarden
el seu pacte
i busquen el Senyor amb tot el cor.

*R. Feliços els qui segueixen
la llei del Senyor.*

Heu donat els vostres preceptes
perquè siguin observats
fidelment.

Tant de bo que els meus
camins no es desviïn
de guardar els vostres decrets. *R.*

Feu aquesta gràcia
al vostre servent:
que visqui pensant
en la paraula que heu donat.
Obriu-me els ulls i podré
contemplar les meravelles
de la vostra llei. *R.*

Mostreu-me el camí
dels vostres decrets,
que el vull seguir fins al final.
Feu-me entendre la vostra llei,
que la vull guardar amb tot
el cor. *R.*

entrareu pas al Regne del cel.» Ja sabeu que als antics els van manar: “No matis”, i tothom que mati, serà reu davant el tribunal. Doncs jo us dic: El qui s'enfadi amb el seu germà, serà reu davant el tribunal. [...] »Ja sabeu que està manat: “No cometis adulteri.” Doncs jo us dic: Tothom que mira una dona amb mal desig, en el fons del cor ja ha comès adulteri. [...] També sabeu que als antics els van manar: “No

Lectura segona

ICo 2,6-10

*Abans de tots els temps
Déu ja tenia la saviesa enclosa
en el seu pla,
perquè sigui la nostra glòria*

Lectura de la primera carta de sant Pau als cristians de Corint:

Germans, als qui tenen una fe prou madura, sí que els ensenyem una saviesa, però una saviesa que no és del món present ni dels dirigents, que estan a punt de ser destituïts, sinó la saviesa enclosa en el pla que Déu s'ha proposat, amagada fins ara, però que abans de tots els temps Déu ja tenia decidida, perquè sigui la nostra glòria. Cap dels dirigents del món present no l'havia coneguda, perquè, si l'haguessin coneguda, mai no haurien clavat a la creu el Senyor de la glòria. Però, tal com diu l'Esclusura: «Cap ull no ha vist mai, ni cap orella no ha sentit, ni el cor de l'home somniava això que Déu té preparat per als qui l'estimen», però a nosaltres, Déu ens ho ha revelat per obra de l'Esperit, ja que l'Esperit tot ho penetra, fins al més profund de Déu.

trenquis els juraments.” I també: “Compleix tot allò que has jurat en nom del Senyor.” Doncs jo et dic: No juris mai: ni pel cel, que és el tron de Déu, ni per la terra, que és l'escambell dels seus peus, ni per Jerusalem, que és la ciutat del gran Rei, ni pel teu cap, ja que tu no pots ni fer tornar blanc o negre un sol cabell. Digueu senzillament sí quan és sí, i no quan és no. Tot allò que dieu de més, ve del Maligne.»

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC A; FERIAL I)

TEMPS DE DURANT L'ANY

(SALTERI: SETMANA 2)

Febrer

12. DIUMENGE

Diumenge VI de durant l'any, Verd. Lectures: Siràcida 15,16-21 / Salm 118 / 1 Corintis 2,6-10 / Mateu 7,17-37. Barcelona: **Santa Eulàlia** (S), Vermell.

SANTORAL: Damià, mr.; Gaudenç, b.; Humbelina, viuda; beat Reginald d'Orleans, prev.

13. DILLUNS

Fèria, Verd. Lectures: Gènesi 4,1-15.25 / Salm 49 / Marc 8,11-13. SANTORAL: Benigne, prev. i mr.; Gregori II, p.; beat Jordà de Saxònia, prev.; Maura, mr.

14. DIMARTS

Sants Ciril i Metodi (F), Blanc. Lectures: Fets 13,46-49 / Salm 116 / Lluc 10,1-9. SANTORAL: Antoni, mr.; Ciril i Metodi, monjos; Valentí, prev. i mr.

15. DIMECRES

Fèria, Verd. Lectures: Gènesi 8,6-13.20-22 / Salm 115 / Marc 8,22-26. SANTORAL: Claudi de la Colombière, prev.; Faustí i Jovita, mr.; Joan Baptista de la Concepció, prev.

16. DIJOUS

Fèria, Verd. Lectures: Gènesi 9,1-13 / Salm 101 / Marc 8,27-33. SANTORAL: beat Joan de Sant Domènec, mr.; Juliana, vg. i mr.; Porfiri, mr.; beat Simó de Càscia, prev.

17. DIVENDRES

Fèria, Verd. Lectures: Gènesi 11,1-9 / Salm 32 / Marc 8,34-9,1. O bé: *Els set sants Fundadors de l'Orde dels Servites* (ML), Blanc. SANTORAL: Ròmul, mr.; Silví, b.

18. DISSABTE

Fèria, Verd. Lectures: Hebreus 11,1-7 / Salm 144 / Marc 9,2-13. SANTORAL: Bernadeta Soubirous, vg.; Francesc de Regis Clet, prev. i mr.; Joan de Fièsole, prev.

El Sant 12 FEBRER

Santa Eulàlia

Els màrtirs d'època romana es van convertir en model de santedat per a l'Església primitiva i la seva veneració ha perdurat al llarg dels segles fins als nostres dies. Els més joves d'aquests màrtirs, i per tant els més innocents, han gaudit d'una popularitat encara més gran, en quedar associats a l'Innocent per excel·lència, Jesús. Aquest és el cas de santa Eulàlia (c. 290 – 304).

En plena persecució de l'emperador Dioclecià, la jove Eulàlia de Barcelona, de només 13 anys, es va presentar davant de les autoritats romanes declarant-se cristiana. Com que no va voler abjurar de la fe en Crist, segons la tradició va ser sotmesa a tantes tortures com anys tenia. Finalment va morir crucificada en una creu en forma d'aspa. Per tal que el cos nu de la màrtir no quedés exposat, una nevada miraculosa la va cobrir totalment de blanc, color que simbolitza la puresa i la virginitat. Santa Eulàlia és des de ben antic la patrona de la ciutat i de la diòcesi de Barcelona, i les seves relíquies encara es conserven i veneren a la catedral de la Ciutat Comtal.

Confessió i penitència

JAUME GONZÁLEZ PADRÓS
Institut de Litúrgia
ad instar Facultatis

No és cap novetat afirmar que el sagrament de la penitència no és gaire freqüentat pels catòlics, si més no des de fa unes quantes dècades. Tot amb tot, després de l'afirmació precedent, ens atrevim a dir que, en els batejats, actualment, manca encara més que la confessió en si, un ample sentit de la penitència en la pròpia vida. O, per dir-ho altrament, que hem reduït la penitència cristiana al fet de confessar-nos, gairebé com una realitat automàtica i separada de qualsevol altra experiència vital.

El Catecisme de l'Església Catòlica (CCE) té pàgines bellíssimes on explica el que ara volem dir. Ens recorda que existeix una penitència interior, és a dir, la conversió del cor. Es tracta d'una reorientació radical de tota la vida, un deixar de pecar, una aversió al mal i una gran repugnància per les males accions comeses. Aquesta conversió, amb tot el que comporta, «es realitza en la vida quotidiana per gestos de reconciliació, per la preocupació pels pobres, per l'exercici i la defensa de la justícia i el dret, pel reconeixement de les faltes als germans, la correcció fraterna, la revisió de vida, l'examen de consciència, la direcció espiritual, l'acceptació dels sofriments, la fortalesa en la persecució per raó de la justícia. Prendre la pròpia Creu, cada dia, i seguir Jesús és el camí més segur de la penitència» (CCE 1435).

Essent ferm que només l'absolució

sacramental és la via ordinària pel perdó dels pecats greus (cf. CCE 1497), i que l'Església recomana també confessar les faltes quotidianes en vistes a una pedagogia de la consciència (cf. CCE 1458), no podem oblidar tots els altres recursos que tenen la capacitat de purificar el nostre cor penedit d'aquells pecats venials que, sovint, enterboleixen la vivència de la fe.

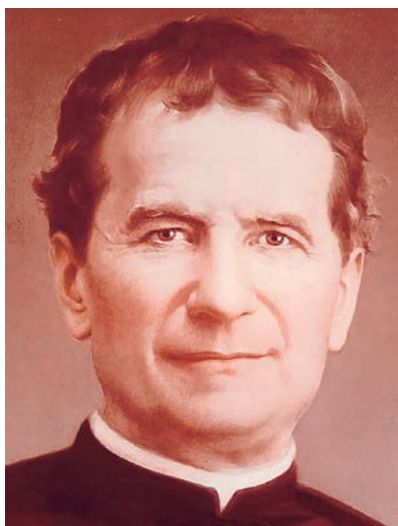
A més del que hem esmentat més amunt, bo i citant el Catecisme, pensem en la celebració de l'eucaristia. El nostre llibre afirma que «l'eucaristia enforteix la caritat que, en la vida de cada dia, tendeix a afeblir-se; i aquesta caritat vivificada esborra els pecats venials» a la vegada que, «per la mateixa caritat que inflama en nosaltres, l'eucaristia ens preserva dels pecats mortals futurs» (CCE 1394.1395). En aquest sentit és ben significativa l'oració de postcomunió de la missa «Pel perdó dels pecats», que diu: «Concediu-nos, Déu totpoderós, que, havent rebut amb aquest sagrament el perdó, per la vostra gràcia no recaiguem en el pecat...», així com la conclusió del ritu de l'aspersió de l'aigua en començar la missa: «Que Déu totpoderós ens purifiqui del pecat i, per la celebració d'aquesta eucaristia, ens faci dignes de participar a la taula del seu Regne.»

Ara que s'acosta el temps quaresmal, pot ser un bon moment per aprofundir en el sentit penitencial de tota la vida cristiana.

Don Bosco, una icona del cinema

JOSEP BALLBÈ I URRIT

Flickr / Instituto María Auxiliadora Neuquén

Don Bosco va ser canonitzat l'1 d'abril del 1934 pel papa Pius XI.

Des de fa catorze anys, m'imposo l'obligació de bastir sengles articles d'opinió dedicats a dos sants vinculats a l'orde salesià: sant Francesc de Sales (el patró; la seva festivitat se celebra el dia 24 de gener) i sant Joan Bosco (el fundador; la seva festivitat se celebra el 31 de gener). És la meua modesta «contribució» envers la creença que conèixer aquests religiosos ha estat una de les millors coses que m'han passat a la vida. Dificilment puc compensar —ni que sigui en petita mesura— allò que interpreto com una mena de «deute» per tot el cabal que he rebut d'ells.

Dit això, justifico el títol. El setembre del 1994, durant la celebració del primer centenari de la creació del setè art, la Santa Seu va proposar la recerca d'un patró. Va suggerir tres noms: sant Maximilià Kolbe, sant Francesc d'Assís i sant Joan Bosco... Va pesar decisivament la importància i l'enginy d'aquest darrer per captivar i formar milers de joves (a partir del teatre, els llibres i la premsa). Sorprendrà més d'una persona aquest detall, al bell mig d'una societat majoritàriament agnòstica. En qualsevol cas, crec que cal incidir en el nucli dels valors que s'hi poden conrear... És clar, però, que sempre que se'n prefixi un eix adient.

Així, hi ha un pensament d'ell que embolcalla i potencia el nucli del que pretenc definir en aquest article: «De la sana educació de la joventut, en depèn la felicitat de les nacions.» Una reflexió que convé recordar persistentment en un entorn polític i social tan desgavellat a nivell global. Al cap i a la fi, «quan un té pau a la consciència, ho té tot.»

A partir d'una profunda humilitat i una estimació sensible al jovent, el guiava el desig constant de servir el proïsme. Aquest i no cap altre va esdevenir un dels leitmotius que definien la base del seu sistema educatiu. Un camp on els coneixements tècnics o culturals van sempre de la mà de la moral, l'esforç constant i un sistema preventiu. Heus ací un llevat que germina del cor dels 14.500 salesians presents a 134 països.

Aquest estol d'elements em van «enamorar» fa seixanta-tres anys. D'aleshores ençà, no he perdut el fil del cordó umbilical que m'uneix a ells, de la qual cosa n'estic més que orgullós. Si més no perquè m'han donat eines per aplicar en el meu dia a dia. I, alhora, han esdevingut essencials per situar-me socialment dins d'un món (un «film») tan sumament competitiu/complicat. Per tot plegat, visca Don Bosco!

CERTIFICATS MÈDICS CARNET DE CONDUIR NÀUTICA I ARMES

CENTRE MÈDIC PLAÇA MOLINA

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

• COTXE, MOTO I CICLOMOTOR • PSICOTÈCNICS
• LLICÈNCIA D'ARMES • LABORALS I ESCOLARS • NÀUTICA

LABORABLES

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h

Les persones que es presentin amb un exemplar de Catalunya
Cristiana tindran un descompte

de 20 euros

www.centromedicoplazamolina.es

INFORMEU-VOS-EN: Tel. 932 188 826 - Mòbil: 639 474 741

c/ Balmes, 281, entr. 2n - 08006 Barcelona

Postals des d'Andalusia

La primera pedra

Ara està de moda cercar «la primera pedra», «la primera dada històrica», «el començament del que després va esdevenir notícia». Ara volem «tornar a les arrels», recordar «definicions oblidades», «treure la pols a principis elementals». Els andalusos senten una nova passió pel seu passat, sobretot per les petjades de romans i musulmans. L'arqueologia està de moda. I el mateix passa en molts altres àmbits de la societat, sobretot en el camp de la política i de la informació. L'Associació de la Premsa de Còrdova va celebrar el 24 de gener, dia del seu patró, sant Francesc de Sales, un dinar de fraternitat en el qual el seu president, Ricardo Rodríguez Aparicio, va lliurar un diploma als periodistes més veterans exalçant la seva tasca i entrega a la professió. Es va tornar a recordar que, «per ser un bon periodista, cal ser una bona persona» i que els periodistes hem de ser «independents», però «mai neutrals», perquè «la recerca de la veritat no admet mitges tintes».

A propòsit d'aquesta recerca de les primeres pedres, he pensat molts cops quina va ser aquella «primera pedra» en el cristianisme, fundat per Jesús de Natzaret. En quí moment s'inicia? Quin va ser, per dir-ho així, el primer pas? La primera dada, el primer pas, el posa Déu Pare enviant un missatger a Natzaret per «entrevistar-se» amb una noia jove, Maria. És a dir, que tot comença amb un missatger. D'aquí la gran importància dels missatgers de Déu, que ens porten sempre un encàrrec de part seva. I molts cops, també ens tocarà a nosaltres ser missatgers per als altres amb les nostres paraules càlides i properes i el nostre testimoni audaç i clarivident.

Val la pena, en aquests temps de sorpreses i destrosses, cercar «arrels», «començaments» i «primeres pedres» que ens mostraran com comencen les aventures més maques.

ANTONIO GIL
Sacerdot i periodista

Cartes

La saviesa de la gent gran

M'agraden molt els ensenyaments plens d'anècdotes amenes, carregades de filosofia, d'ètica i d'espiritualitat explicades per monsenyor Salvador Giménez i Valls, bisbe de la nostra diòcesi de Lleida. Apareixen cada diumenge a la premsa local: *La Mañana* i *Segre*, i també al *Full* de la diòcesi, amb el subtítol *Prop de vosaltres*.

Fa poc parlava de la vellesa o «tercera edat». Adorable, respectable i meravellosa és aquesta última etapa de la nostra vida. Principalment, està plena de sentiments nostàlgics, de records de tota mena: feliços, tristos i, sobretot, entranysables. Arrenquen des de la infantesa, passen per l'adolescència i la maduresa, fins que arriben a la vellesa.

Com diu la Sagrada Escriptura: «Tot té el seu moment, sota el cel hi ha un temps per a cada cosa. (...) Un temps de plorar i un temps de riure, un temps de plànyer-se i un temps de dansar» (Coh 3,1.4). Això sempre és positiu. Creieu-vos-ho els que sou joves! Quan les esperances humanes desapareixen, molts s'apropen als camins salvadors de Déu: sagraments (sobretot la missa), pregàries, com el sant Rosari...

Aquesta és la millor manera d'enfocar la vellesa. Viure el present amb Déu i des de Déu. Ell no decep mai. Aquesta societat laica i materialista segueix un altre camí, com el del vell gos abandonat, quan ja no produïm o repapiegem, a causa de l'edat, aleshores t'abandonen... et fan fora.

«Doneu-me, Senyor, la simplicitat d'un infant; doneu-me, Senyor, l'idealisme d'un jove; doneu-me, Senyor, la saviesa d'un ancià.»

JOSEP VIDAL i BORRÀS

Perspectives positives

Vull agrair a *Catalunya Cristiana* en general i a en Joan Buscà i Ambrós en particular les prediccions econòmiques positives per a l'any que hem començat, i que van ser publicades en el número 2.262 del setmanari, amb data 22 de gener. Necessitem de tant en tant una mica de perspectives que ens animin i que no tot sigui negatiu. Gràcies.

MIQUEL NADAL ROSAS

Regeneració democràtica

Defensar les garanties i la qualitat democràtiques no hauria de ser patrimoni de cap ideologia en concret, sinó que hauria d'interpretar-se con una preocupació transversal per tots els agents polítics. Prou demagogia al respecte.

MARTÍ MANCILLA MUNTADA

Podeu enviar les cartes a:

redaccio@catalunyacristiana.cat

Iniciativa global transformadora

El nunci apostòlic de la Santa Seu a Espanya pronuncia a la Universitat Abat Oliba CEU una lliçó magistral sobre l'Agenda 2030

MAC
Barcelona

Llegiu la versió íntegra de la lliçó magistral del nunci apostòlic

Mons. Bernardito Cleopas Auza, durant la seva intervenció.

La Universitat Abat Oliba CEU va celebrar la festivitat de la Conversió de sant Pau, patró del centre universitari, amb la presència d'un convidat d'excepció: Mons. Bernardito Cleopas Auza, nunci apostòlic de la Santa Seu a Espanya. Va impartir la lliçó magistral *La Santa Seu i l'Agenda 2030*.

L'acte, que va tenir lloc el 27 de gener, va comptar també amb la participació d'Alfonso Bullón de Mendoza, gran canceller de la UAO CEU i president de l'Associació Catòlica de Propagandistes i del grup CEU, i de Rafael Rodríguez-Ponga, rector de la UAO CEU. A l'inici, es va lliurar a la responsable del Servei d'Estudiants, Lourdes Melich, la distinció corresponent pels seus vint-i-cinc anys de servei a la UAO CEU.

Mons. Auza va qualificar l'Agenda 2030 com el programa «més ambicions en la història de les Nacions Unides» i «la culminació de dues dècades de debat». El seu propòsit

fonamental és fer «una crida universal a l'acció, a transformar el món, que ningú no es quedi enrere». El ponent va recordar que la Santa Seu va participar «molt activament» en el llarg procés de consultes i negociacions.

L'Agenda 2030 està estructurada en disset objectius i cent seixanta-nou metes plantejades. «És un document consensuat per la comunitat internacional i amb nombrosos compromisos, com ara erradicar la pobresa extrema i la fam, combatre la desigualtat i el canvi climàtic, garantir l'accés universal a serveis de salut i educació de qualitat i promoure societats justes, pacífiques i inclusives, entre altres», va explicar el nunci apostòlic.

Tot i que la Santa Seu «continua creient en les aspiracions lloables dels esforços de la comunitat internacional com a resposta als reptes més urgents», va mostrar algunes objeccions a l'hora de tenir en compte la implementació de l'Agenda 2030. La principal va ser la relativa al risc que esdevingui un instrument d'allò que el papa Francesc anomena «colonització ideològica», és a dir, quan es proposen «solucions preconfeccionades» que responen més «a les prioritats del país donant que a les necessitats dels països receptors».

Així mateix, en la línia de les observacions manifestades pel Sant Pare, Mons. Auza també es va referir al «nominalisme declaracionista» que amara l'Agenda 2030. «És el perill de les organitzacions que prenen decisions no vinculants» de caure en la pràctica d'«apaivagar les consciències amb declaracions solemnes i agradables». Pel que fa al dret a la salut sexual i reproductiva, Mons. Auza va posar en relleu que no hi pot caber de cap manera l'avortament.

Agustí Codinach

«Trencar el silenci», projecte educatiu per a la prevenció dels abusos

Els maristes posen a l'abast de tota la societat els seus materials pedagògics

RAIMON NOVELL
«Volem generar una massa crítica, perquè el problema dels abusos és incommensurable»

CARME MUNTÉ MARGALEF
Barcelona

Fruit d'una aliança entre els Germans Maristes i l'editorial Baula i la Fundació Edelvives, ha sorgit la proposta educativa *Trencar el silenci* per a la prevenció i protecció davant de l'abús sexual. Els materials pedagògics, que es van presentar el 19 de gener al Palau Macaya de Barcelona, estan adaptats a totes les edats (des d'Infantil fins a Batxillerat), han estat testats amb professionals i infants i joves d'escoles i obres socials i són una molt bona eina per avançar en el camí de la prevenció, la protecció i l'empoderament. Per això, ara s'han posat a disposició de tota la societat.

«Volem generar una massa crítica, perquè el problema dels abusos és incommensurable», va remarcar en la presentació Raimon Novell, coordinador de l'equip de Protecció a la Infància de Maristes L'Hermi-

tage i director de l'escola Maristes Sants-Les Corts de Barcelona.

El projecte ve de lluny. Com va explicar Llorenç Claramunt, director de Drets d'Infància i Safeguarding de Maristes, tot arrenca el 2011 quan l'Institut Marista encarrega a la província de L'Hermitage l'elaboració d'unes Polítiques de Protecció dels Infants. A partir d'aquí es va publicar una guia amb uns criteris d'actuació, es va fer formació a tot el professorat, voluntaris i personal, i es va constituir aquest material de formació que ara es posa a l'abast del conjunt de la societat.

«El resultat que ens donen en prevenció són molt bons», va manifestar Claramunt. De fet, aquest treball fa aflorar casos d'abusos a l'escola o en altres àmbits que d'una altra manera haurien restat en el silenci. «Emergeixen més casos però és que no mirar no soluciona res»,

va destacar Raimon Novell.

Trencar el silenci és un projecte educatiu format per 34 sessions de tutoria: sis a Educació Infantil, quinze a Educació Primària, vuit a Educació Secundària i quatre a Batxillerat, dissenyades per treballar la prevenció de l'abús sexual dels infants i joves. Els objectius d'aquestes tutories són sensibilitzar-los sobre el tema, alhora que es posen al seu abast les eines necessàries per informar o denunciar qualsevol tipus d'abús.

Des d'Infantil fins a Batxillerat, tot el material es presenta en format digital. Això facilita la tasca de l'educador o l'educadora, ja que permet treballar en línia, projectar, descarregar i imprimir els diferents recursos.

Es pot accedir a les llicències a través de la web de la Fundació Edelvives: fundacionedelvives.org

Raimon Novell i Josep Maria Nonay en la presentació dels materials al Palau Macaya de Barcelona.

Testimoni d'encarnació en la història i cultura del poble bolivià

VÍCTOR CODINA
Jesuïta

Va aprendre de Jesús a gastar la vida pels altres, especialment els camperols i indígenes

Xavier Albó Corrons és un d'aquests personatges genials que de vegades et trobes a la vida. Nascut el 1934 a la Garriga (Barcelona) d'una família de tradició molt cristiana, va ingressar a la Companyia de Jesús el 1951 i quan encara era novici, el 1952, va ser enviat amb quatre companys novicis jesuïtes més a Bolívia, on ha viscut fins al final de la vida, amb un gran esforç d'encarnació en la història i cultura del poble bolivià. Segons ell, a Bolívia va néixer de nou.

A més dels estudis de Filosofia a Quito i Teologia a Barcelona, va estudiar antropologia i lingüística a la Universitat de Cornell de Nova York i Loiola de Chicago (1966-1970) i es va doctorar a la Universitat San Andrés de La Paz. Es definia com a antropòleg sociolingüista, parlava quítxua, aimara i guaraní, va publicar una metodologia per aprendre quítxua, coneixia perfectament la geografia i cultura de tot Bolívia i era especialment proper i compromès amb el poble indígena.

Amb Lluís Alegre va fundar CIP-

CA, un Centre de recerca i promoció de la pagesia. Va ser coordinador llatinoamericà de Jesuïtes en àrees indígenes, o membre de l'Acadèmia Boliviana de la Història Eclesiàstica, entre altres ocupacions.

Quan l'Estat plurinacional de Bolívia va voler llençar un projecte d'educació bilingüe, Albó va ser l'encarregat d'elaborar el mapa lingüístic de Bolívia. Sens dubte, el fet de ser català el va ajudar a comprendre la importància de la llengua del poble per a la identitat cultural i social de les persones.

Home d'una curiositat immensa, «un curiós incorregible» com ell es definia, sempre investigant i prenent nota de la realitat quotidiana, va patir persecució en temps de dictadura militar banzerista. Va participar amb ell el també jesuïta català Lluís Espinal en una vaga de fam amb les dones mineres, durant 19 dies, a finals del 1978 i començaments del 79, per demanar l'amnistia dels presos polítics. Va viure molt de prop l'assassinat del seu company Lluís Espinal el 1980, del qual va publicar-ne els escrits i les *Oraciones a quemarropa*.

Les seves obres completes abasten 11 volums, va rebre nombrosos reconeixements. I malgrat això, era summament senzill, molt alegre, proper bromista i a estones, gairebé còmic, tots li deien el *p'ajla* (el calb).

I encara que era molt sobri en les seves manifestacions religioses, era un home profundament evangèlic i espiritual, missioner i fidel seguidor de Jesús. Com Espinal, va aprendre de Jesús a gastar la vida pels altres, amb una gran obertura als «altres», especialment als pobres camperols i indígenes, marginats socialment i econòmicament, descobrint amb ells els misteris d'aquesta i l'altra vida.

En els últims anys es va afeblir la salut del Xavier, que va passar a residir a la comunitat La Esperanza de Cochabamba, on malgrat les seves limitacions continuava treballant, mentre repetia que «val més morir vivint, que viure morint».

Agència Fides

Xavier Albó es definia com un curiós incorregible.

Flickr / USFWS - Pacific Region

Segons la biòloga marina Sylvia A. Earle, encara tenim l'oportunitat de canviar el futur.

ACTUALITATS CIENTÍFIQUES

Cal estar alerta per evitar la degradació del nostre planeta

FRANCESC NICOLAU
Professor emèrit de la Facultat de Filosofia de Catalunya

La majoria dels humans no hem pres consciència de l'estat lamentable, des del punt de vista ecològic, en què es troba la Terra, ja que, si es continua amb la tendència degradativa existent i no s'hi posa remei a temps, acabarà en la impossibilitat d'haver-hi vida humana al nostre planeta. I no exagero. Són els experts qui ho afirmen. No podrem sobreviure si no cuidem la natura. Cal frenar, com sigui, la contaminació en tots els seus aspectes.

Com és aquesta contaminació? Molt complexa. En primer lloc, és de l'aire que respirem. Amb els gasos que moltes indústries llancen a l'espai i l'expel·lit pels vehicles de motor de combustió s'ha anat omplint de gasos nocius la nostra atmosfera i amb tendència a accelerar-se aquest procés. Des de fa anys veiem que, per exemple, el percentatge d'anhidrid carbònic (CO₂) contingut a l'aire no ha parat d'augmentar any rere any. Això és causa del canvi climàtic (escalfament global), entre altres efectes. Però hi ha més coses que perjudiquen la vida: sobrepesca, explotació de certs recursos amb consumisme desmesurat, contaminació per residus (particularment pels plàstics), malbaratament de molts aliments... És, doncs, ben clar que

cal fer alguna cosa per contrarestar tot això. Quines propostes tenim?

L'octubre passat, la Universitat Politècnica de Catalunya va donar el títol de doctora *honoris causa* a l'americana biòloga marina Sylvia A. Earle (1935), que ha estat directora científica de la National Oceanic and Atmospheric Administration i impulsora de moltes iniciatives científiques per millorar el coneixement d'ecosistemes, i en una entrevista que se li va fer a Barcelona li van preguntar sobre aquest tema. La seva resposta va ser que és obvi que cal actuar, tenim l'oportunitat de canviar el futur i podem fer-ho. Sabem ara ben bé el preu de no actuar. I hem de posar-nos-hi de seguida perquè actualment encara podem i potser aviat ja no podríem. Estan al nostre abast els ingredients bàsics per al canvi. Sabem el que hem de fer i tenim lleis i polítiques que es poden aplicar. Encara tenim, per tant, una oportunitat, però cal posar-s'hi abans no sigui tard.

No hem de ser, doncs, pessimistes. Només cal que els governs de les nacions s'ho prenguin seriosament. Déu ho faci! I per part nostra, fem també el que convé, tenir en compte el que ens pertoca i sentir-nos responsables de la nostra acció en allò que depèn de nosaltres.

TRADICIONS REMEIERES

El mill i la camamilla

**FRA VALENTÍ SERRA
DE MANRESA**

Arxiver dels Caputxins

El mill (llat., *Panicum miliaceum*; cast., *mijo, millo*) és una planta de la família de les gramínies. Sembla que prové de l'Índia i el seu conreu està molt estès a la Xina i a l'Àfrica occidental, on el mill forma part de la dieta bàsica quotidiana de molts pobles. És un cereal que resisteix molt bé la secada i la calor extrema i necessita poca aigua per a la seva creixença. La tradició remeiera de casa nostra ha reconegut en el mill nombroses propietats per combatre l'anèmia, reforçar els ronyons i, a més, s'aconsella d'inserir-lo en la dieta, especialment per a aquelles persones amb problemes digestius.

A la cuina el mill és un cereal de molt fàcil cocció, ja que té una closca molt tova. Per coure'l cal rentar-lo bé amb aigua freda i coure'l amb tres parts d'aigua per una de mill. S'ha de fer bullir i escumar, i abaixar el foc en el moment de posar-hi la sal i mantenir-lo al foc, tapat, durant mitja hora. En la gastronomia actual àdhuc se'n fan croquetes i també es pot incloure a algunes sopes, especialment a la sopa de verdures, prioritàriament de ceba o de coliflor. Recentment a Europa, més enllà d'emprar-lo per al nodriment dels ocells engabiats, el mill ha entrat en la dietètica, ja que és un cereal remineralitzant de l'organisme que no conté gluten, i de gust suau.

A propòsit de la camamilla, és aquesta una herba remeiera molt estimada per la medicina popular, puix que gaudeix de notables propietats calmants del sistema nerviós i, sobretot, afavoreix la digestió. El religiós caputxí fra Jacint de Sarrià (+1778) escriví que de la flor de la camamilla se'n fa un oli molt bo «per a mitigar los dolors, y la decocció de la camamilla mitiga los dolors del ventrell y és bona per moltes enfermedades, dóna ganas de menjar y té virtud de resoldrer» (BHC, *De algunas herbas*, ff. 167-168). La camamilla és una planta que trobem de manera espontània a les vores dels sembrats i que també creix abundantment en erms i guarets situats al nord-est del territori peninsular ibèric. De la camamilla només s'utilitza la infusió de les flors que cal haver collit en un dia serè i clar, i després fer-les assecat a l'ombra. El cèlebre metge de la Universitat Complutense, D. Andrés de Laguna (+1560) escriví sobre les propietats més desconegudes de la camamilla, i assenyalà que «sana la ictericia y las enfermedades del hígado; y sirve su cocimiento de muy útil fomentación contra las pasiones de la vejiga» (*Acerca de la materia medicinal*, III, 148).

A l'article vinent, si a Deu plau, us vull parlar sobre la morera.

Flickr / Matt Lawin

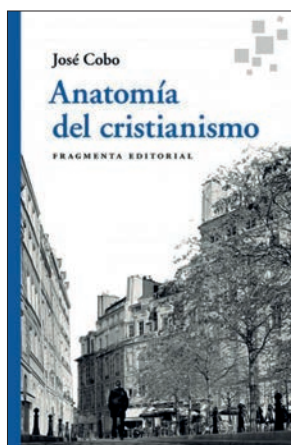
El mill té nombroses propietats per combatre l'anèmia.

JUAN A. HERRERO BRASAS

Dios y el más allá en el pensamiento contemporáneo
Editorial San Pablo, 2023, 342 pàg.

Aquest llibre pretén contribuir, a través de reflexions lúcides i suggeridores, al sempre interessant diàleg entre ciència i fe. Per dur-ho a terme, articula de manera explícita les evidències que sovint intuïm i escoltem en el nostre interior, però que ens agradaria ser capaços de formular racionalment.

JOSÉ COBO

Anatomía del cristianismo
Fragmenta Editorial, 2023, 254 pàg.

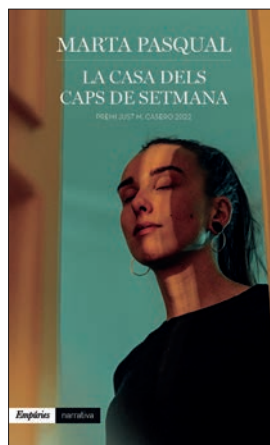
Com va escriure el teòleg Dietrich Bonhoeffer, «un Déu que existeix no existeix com a Déu». El cristianisme afirma que Déu no té cap altra entitat que la del cos d'un crucificat en el seu nom. Aquesta obra constitueix el darrer volum d'una excepcional trilogia escrita pel filòsof José Cobo.

FABIO CIARDI (ed.)

El aliento del alma
Editorial Ciudad Nueva, 2023, 228 pàg.

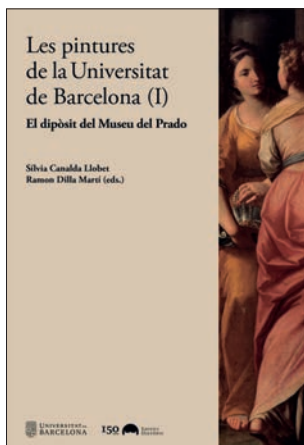
Aquesta selecció d'escrits de Chiara Lubich proposa un itinerari per aprofundir en la seva relació amb Déu. L'àmplia introducció del P. Fabio Ciardi situa l'experiència de la fundadora dels Focolars dins de la tradició cristiana i ofereix una clau de lectura de l'espiritualitat de la unitat a partir de la pregària.

MARTA PASQUAL

La casa dels caps de setmana
Editorial Empúries, 2023, 192 pàg.

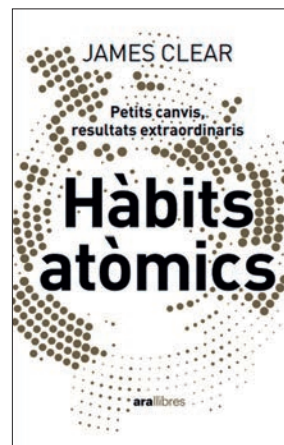
La casa dels caps de setmana era la il·lusió de l'Oriol i l'Anna: un espai idíl·lic, perfecte perquè la nena, la Blanca —i anys a venir les netes Sara i Carla— juguessin al bosc, es fessin grans, descobrissin el món. I ho ha estat gairebé sempre. La casa també és un lloc d'ombres que s'acumulen lentament...

AUTORS DIVERSOS

Les pintures de la Universitat de Barcelona (I)
Universitat de Barcelona, 2022, 480 pàg.

Aquest llibre-catàleg documenta i estudia el dipòsit de pintura del Museu Nacional del Prado que custodia la Universitat de Barcelona, format per 56 obres de diversos períodes que arribaren entre el 1877 i el 1882. A partir d'aquesta revisió se'n donen a conèixer noves atribucions i interpretacions. (Ramon Ribera)

JAMES CLEAR

Hàbits atòmics
Ara Llibres, 2023, 320 pàg.

Moltes vegades pensem que per canviar el nostre estil de vida hem de fer grans canvis, però no és així. El canvi real prové del resultat de centenars de petites decisions (els «hàbits atòmics» del títol). Aquest llibre explica com aquestes minúscules decisions poden convertir-se en grans canvis vitals.

CRÍTICA DE CINEMA

MONTSERRAT CLAVERAS
 Doctora en Història de l'Art i
 professora de Religió

«HISTORIA DE UN SR. INDIFERENTE»

Curtmetratge animat creat per Aryasb Feiz
 Disponible a Youtube (2' 46'')

«TIQUETE SIN ASIENTO»

Curtmetratge animat de ViralFox Español
 Disponible a Youtube (3' 05'')

«DIOS ES MUJER. DIOS ES UN NIÑO»

Curtmetratge de Meir Kay
 Disponible a Youtube (2' 21'')

Tres curts

En aquesta ocasió, m'agrada la idea de presentar tres atractius curtmetratges, pensats per veure en família, que ens ajuden a formar-nos com a persones responsables, compromeses i solidàries.

En pocs minuts expliquen històries que tracten, de manera entretinguda, valors a partir d'imatges que ens commouen i ens arriben al cor. Generen interès d'una banda i reflexió d'altra.

«HISTORIA DE UN SR. INDIFERENTE»

Aquest home camina sense adonar-se del que passa al seu voltant. No s'adona que hi ha persones que necessitarien el seu ajut. La seva indiferència i altivesa li impossibiliten ajudar.

En una ocasió una velleta, al pas de vianants, li agafa el braç per passar amb ell amb més seguretat. El pas lent de la dona fa que el semàfor es posi vermell. Un cotxe s'aproxima a tota velocitat mentre ells dos estan al mig de la carretera, però l'home l'atura amb la mà. Aquest gest li canviarà la vida. En el seu camí, a partir d'ara, ajudarà les persones que troba al seu pas notant en elles que li somriuen i ell se sent molt millor.

«TIQUETE SIN ASIENTO»

Una noia deixa seure un senyor gran al seient del bus en un viatge que es preveu llarg. Ella es queda dreta. Ningú més no es mou. Quan arriba el revisor s'adona del que ha passat i li proposa a la noia un seient al davant del cotxe. Per seguir-lo, ella ha d'agafar unes croses. És aleshores quan la resta d'usuaris s'adonen de la situació.

El curt vol conscienciar sobre els actes que fem. Sovint trobem persones que tenen menys que nosaltres i ho donen tot (ens recorda la velleta de l'evangeli lloada per Jesús). El curt acaba dient que la veritable gentilesa és aquella en què s'està disposat a renunciar al que realment necessitem per ajudar els altres.

«DIOS ES MUJER. DIOS ES UN NIÑO»

Un nen va al parc i allà troba una dona sola, negra, pobra. El nen comparteix el seu berenar, que ella accepta contenta i agraïda. Xerren, riuen, s'abracen. Passen l'estona. Una bona estona. S'estimen!

El nen torna a casa content i satisfet. Ha trobat Déu que, per a ell, és una dona amb el somriure més bonic que ha vist mai. La dona, per la seva banda, somriu també perquè ha trobat Déu molt més jove del que es pensava que era.

AMB BON HUMOR

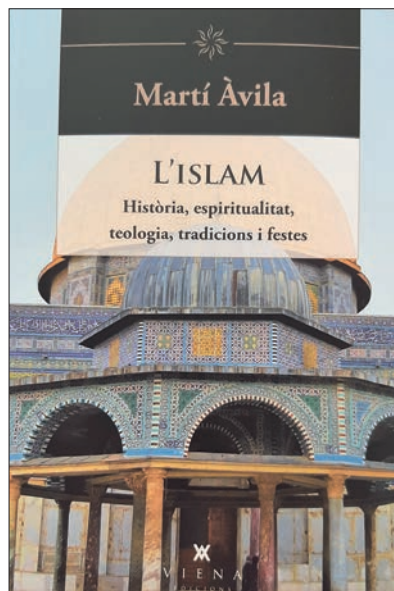
CRÍTICA LITERÀRIA

PERE FÀBREGUES I MORLÀ

Llibreter

Conèixer per estimar

MARTÍ ÀVILA

L'islam. Història, espiritualitat, teologia, tradicions i festes.

Viena Edicions, 2022, 206 pàg.

En rebre el llibre i abans d'encestar-lo, m'he disposat a obrir un espai mental per fer-ne una lectura correcta, no sectària, influït per una frase que em va dir el cardenal Cristóbal López, arquebisbe de Rabat, de camí a donar la seva visió actual de les religions a la Tribuna Joan Carrera, visió des d'un mirador privilegiat com és el seu. Ens va dir, i ho va repetir com una de les bases de la seva reflexió, que «cal parlar menys dels musulmans i parlar més amb els musulmans».

No tinc la capacitat, ni és el temps, de Ramon Llull, el qual «fou un rodamón de la fe, sempre itinerant d'aquí cap allà, amb la intenció de convèncer papes, jueus i musulmans de les bonances del cristianisme», però sí que, del mateix Ramon Llull, crec que «cap cosa no pot ser estimada si no és coneguda».

El llibre de Martí Àvila, que completa una trilogia d'aproximacions a les religions abrahàmiques, és una eina necessària i sobretot útil, perquè ens ve a demostrar que no hi ha un islam monolític i únic, sinó diversos. O és que no ens passa també als cristians en les nostres diferents maneres d'expressar la fe?

Conèixer per estimar, quina gran veritat! No podem caure en el cubell de la ignorància intencionada o interessada. Si volem conviure en pau en un món globalitzat, on les distàncies s'han escurçat i la convivència entre pensaments diferents serà, o ja és, el nostre dia a dia, ens cal saber com és el nostre veí.

El cardenal Cristóbal López va dir també el següent: «Un cristià o una Església no dialogants són la negació, no sols de la fe cristiana, sinó de la naturalesa humana.»

Aprofitem aquest assaig lúcid i aclaridor per saber, entendre i estimar millor.

RAUXA

Comiat

Va ser fa més de vint anys. Després de la mort d'Oriol Camps —el senyor Oriol, com nosaltres li diem— em vaig encarregar de la seva secció, l'«Impromptu», que vam rebatejar com a «Rauxa». No feia gaire que havia arribat a la redacció de *Catalunya Cristiana*, i la meua inexperiència em va fer creure que omplir les poques línies d'aquest articlet setmanal seria bufar i fer ampolles. Però la buidor d'idees i la consegüent blancor immaculada del full cada vegada que s'acostava la data límit, ben aviat em van fer prendre consciència que l'ofici d'escriure, com tots els oficis, demana un esforç ardu i perseverant. Confesso que van haver de passar anys abans no vaig començar a gaudir escrivint la «Rauxa».

El primer dia que vaig conèixer l'equip de redacció de *Catalunya Cristiana* me'n va atraure l'ambient familiar que s'hi respirava, i vaig veure clar que aquest havia de ser el meu lloc. Passat tot aquest temps, puc afirmar que aquell bon tracte i amor fratern s'han mantingut intactes. No és poca cosa això en els temps que corren. Confio haver sabut transmetre als nostres fidels lectors alguna cosa de bo, però el que puc assegurar és que en aquests anys he après molt més del que mai no m'hauria imaginat.

Tot arriba a la seva fi. Ara em toca transmetre la bona notícia de Jesucrist d'una altra manera. Dono les gràcies a tots els directores per la confiança que m'han tingut, als companys de *Catalunya Cristiana* i Ràdio Estel per l'amistat i la paciència més que provada, i als lectors per la seva fidelitat exemplar. Gràcies i a reveure!

EDUARD BRUFAU

Agenda

Barcelona

ESGLÉSIA DE SANT GAIETÀ

El **diumenge 12 de febrer**, a les 17.30, concert de Jaume Güell, Jordi Martí i Pep Torres per a la Fundació Mirada de Esperanza; el **dissabte 18**, a les 17.00, Christ College Brecon Chapel Choir per a la Fundació Manos Providentes (c/ Consell de Cent, 293 – Barcelona).

PASTORAL FAMILIAR

El **diumenge 12 de febrer**, al Col·legi Pare Manyanet (travessera de les Corts, 331 – Barcelona), *Diver-tim-nos en família!*: a les 10.00, olimpiada de les paràboles; a les 13.00, eucaristia presidida per Mons. Javier Vilanova; a les 14.00, dinar familiar; a les 16.30, concert de Nico Montero; el **dissabte 18**, a les 17.00, cursa de la família en solidaritat amb les mares embarassades (inscripcions: Cronocheck); el **diumenge 19**, a les 12.00, festa de Sant Josep al santuari de Sant Josep de la Muntanya: missa presidida pel bisbe Salvador Giménez. Organitza: Secretariat de Pastoral Familiar de l'arquebisbat de Barcelona.

HISTÒRIA

El **dimecres 15 de febrer** comença el curs de lliure elecció *Història espiritual d'Occident* coordinat per Diego Sola, Mariela Fargas i Albert Viciano. Organitza: Universitat de Barcelona i Ateneu Universitari Sant Pacià. Informació: www.ub.edu/historiamoderna.

INTERIORITAT

El **dijous 16 de febrer**, a les 19.30, taller-escola de pregària al Casal Don Bosco de Barcelona (tel. 934 291 803).

MONESTIR DE SANT PERE DE LES PUEL·LES

El **cap de setmana 18 i 19 de febrer**, recés de silenci contemplatiu seguint el mètode de Franz Jalics (inscripcions: activitatspuelles@gmail.com).

CRISTIANISME I JUSTÍCIA

Els **dilluns del 20 de febrer al 27**

de març, a les 19.00, seminari *Drets, dignitats i vides. Lliçons del present per revelar el «kairós» dels drets humans* amb Josetxo Ordóñez (tel. 933 172 338).

Sant Feliu de Llobregat

BÍBLIA

El **divendres 17 de febrer**, a les 18.30, sessió *Vocació de Moisès (Ex 3,1-4,17)* amb fra Bernat Folcrà a la sala Mn. Vinyeta de Vilafranca del Penedès.

Solsona

SANTUARI DEL MIRACLE

El **cap de setmana del 24 al 26 de febrer**, *Trascendència i espiritualitat Contemplació, natura i pregària del cor* (tel. 973 291 699).

Tarragona

ORDENACIONS

El **diumenge 12 de febrer**, a les 17.00, l'arquebisbe Joan Planellas ordena sacerdots Andreu Figueras, Albert Font i Damià Tarragó a la catedral de Tarragona.

PASTORAL DE LA SALUT

El **dissabte 18 de febrer**, a les 9.30, jornada arxidiocesana de la Pastoral de la Salut a Salou. Inscripcions: salut@arqtgn.cat.

Tortosa

LOURDES

El **diumenge 19 de febrer**, a les 11.00, festa diocesana de l'Hospitalitat de la Mare de Déu de Lourdes: missa, processó i benedicció dels malalts a la catedral de Tortosa.

Vic

CAMÍ DE CONTEMPLACIÓ

El **dimecres 9 de febrer**, a les 19.00, sessió en línia de la comunitat Camí de Contemplació. Més informació: camidecontemplacio@gmail.com.

Catalunya Cristiana

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 145 €
Gibraltar i Portugal: 145 €
Resta d'Europa: 222,99 €
Amèrica i Àfrica: 254,19 €
Àsia i Oceania: 325,43 €

Membre de l'APPEC
Associació de Publicacions Periòdiques en Català

El setmanari rep l'ajut de la Generalitat de Catalunya

Director: Òscar Martí Navarro
Consiliari: Mn. Miquel Ramón Fuentes
Sotsdirectora: Carme Munté Margalef

Redactors: Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Rosa M. Jané, Joan Andreu Parra
Lingüista: Montserrat Pibernat
Fotògraf: Agustí Codinach

Col·laboradors d'aquesta setmana: Marcos Aceituno, Àngel Arrabal, PJ Armengou, Pilarín Bayés, Carlos Bosch, Pilar Casals, Teresa Casillas, Montserrat Claveras, Víctor Codina, Pere Fàbregues, Quique Fernández, Juanjo Fernández, Antonio Gil, Jaume González Padrós, Salvador Manich, Montserrat Martínez, Ignasi Miranda, Josep Miró i Ardèvol, Glòria Monés, Rodrigo Moreno, Francesc Nicolau, Joan Pallarès-Personat, Josep Oriol Pujol, Anna Maria Rifà, Carles Seguí, Valentí Serra, Sebastià Taltavull

Redacció, administració, publicitat i promoció:
C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA
Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

redaccio@catalunyacristiana.cat
administracio@catalunyacristiana.cat
publicitat@catalunyacristiana.cat
subscripcions@catalunyacristiana.cat

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: Fundació Missatge Humà i Cristià

Administració: Isabel Giralt (comptabilitat), Dídac Campos (subscripcions)

Autoedició i compaginació: Macià Grau

Impressió: Impressions Intercomarcals, SA
Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri.
Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT FRUITÓS DE BAGES - Dipòsit Legal B 14.387/79

ISSN català: 2938-2238
ISSN internet: 2938-2254

Les opinions expressades pels nostres col·laboradors no reflecteixen necessàriament la d'aquest setmanari

CARME MUNTÉ MARGALEF

Després de l'intent fallit del cop d'estat del 1936, es va desfermar una onada de repressió, incendi i assassinat. La crema d'esglésies es va generalitzar. Fins aquí, res que no sapiguem. En qui potser no pensem és en els bombers que van apagar els incendis i que, fins i tot, es van enfrontar a les masses enceses d'ira. Per posar-hi remei, el terrassenc Marc Ferrer, historiador i bomber voluntari de la Generalitat, ha posat en marxa una recerca històrica que podeu seguir a bombersenguerra.cat. Inclou la referència d'un miler de bombers.

Quin va ser el paper dels bombers a l'inici de la guerra?

A Barcelona ciutat, el Cos de Bombers va fer entre el 19 de juliol i el 19 d'agost unes 200 sortides en els incendis provocats majoritàriament en esglésies i convents. Moltes vegades els bombers no van poder fer la seva tasca ja que es van trobar amb revolucionaris que els apuntaven amb armes per impedir-los apagar el foc. En d'altres, els mateixos revolucionaris els donaven ordres de quin foc havien d'extingir, i si els bombers volien apagar allò que creien important, es veien encanonats i insultats i s'havien de retirar. Tot i així, aquests milicians que havien impedit la tasca dels bombers, en alguna ocasió, van haver d'anar a cercar-los ja que les flames s'escampaven per les cases veïnes. També es va donar el cas que els vehicles dels bombers van anar escortats per patrulles de milicians que els protegien d'altres patrulles que els tallaven el pas. Així doncs, els apagafocs barcelonins, sortejant i esquivant innumerable obstacles i exposant-se a uns milicians encesos d'ira, van ser protagonistes i testimonis d'aquells primers dies de la guerra. A més d'apagar incendis, els bombers de Barcelona també van col·laborar en el trasllat de diversos retaules de la catedral de Barcelona al Museu d'Art a Montjuïc, per evitar-ne la destrucció.

Quina va ser la seva actuació en la recollida de cadàvers?

Marc Ferrer, historiador i bomber

«Els bombers treien cadàvers dels vorals o llançats en pous pels revolucionaris»

Van auxiliar persones ferides pels combats que van tenir lloc pels carrers de Barcelona. Els bombers de Barcelona també van fer, ja des del primer dia de guerra, fins al cap d'un any, sortides per treure cadàvers dels vorals de les carreteres o llançats en pous o forats pels revolucionaris.

Els mateixos bombers van ser represaliats?

Una de les característiques del nou període revolucionari, tant a Barcelona com a la resta de Catalunya, és que van depurar els treballadors municipals que podien simpatitzar amb els sollevats o que eren declarats desafectes a la República per un motiu o altre, com ser gent de missa, sense cap més ideologia política. Aquesta decisió també va afectar els bombers.

Amb la victòria franquista, novament van ser represaliats.

Sí, i m'he trobat bombers que són represaliats per tots dos bàndols. Primer perquè són de dreta o catòlics, i després perquè són catalanistes. El final de la guerra no va significar la pau, sinó una repressió i venjança duríssima. Des de l'ocupació dels franquistes el 1938 fins al 1945 es van celebrar desenes de milers de procediments judicials militars, que, sota l'acusació principalment de rebel·lió o adhesió a la rebel·lió militar, enviava la gent a la presó o davant d'un piquet d'afusellament. En aquests procediments militars he trobat, de moment, 64 bombers, entre ells, 25 membres del Cos de Bombers de Barcelona. També he trobat quatre bombers afusellats pel franquisme, i vuit que es van exiliar i van acabar sent deportats als camps nazis, on quatre d'ells van morir.

FRENAR LA
DESIGUALTAT
*és a les
teves mans*

Mans **Unides**
CAMPANYA CONTRA LA FAM

Uneix-te

900 811 888

bizum 33439

manosunidas.org

